

Masteroppgave

ADM755 Samfunnsendring, organisasjon og ledelse

Risikooppfattelse av en by i utvikling

Henrik Rabben Tronstad

Totalt antall sider inkludert forside: 76

Molde, 20.05.2021

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none"> • ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands. • ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt. • ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt. • har alle referansene oppgitt i litteraturlisten. • ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§14 og 15.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i URKUND, se Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Personvern

Personopplysningsloven

Forskningsprosjekt som innebærer behandling av personopplysninger iht.

Personopplysningsloven skal meldes til Norsk senter for forskningsdata, NSD, for vurdering.

Har oppgaven vært vurdert av NSD?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer: 215235

- Hvis nei:

Jeg/vi erklærer at oppgaven ikke omfattes av Personopplysningsloven:

Helseforskningsloven

Dersom prosjektet faller inn under Helseforskningsloven, skal det også søkes om forhåndsgodkjenning fra Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, REK, i din region.

Har oppgaven vært til behandling hos REK?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 30

Veileder: Bent Sofus Tranøy

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

Dato: 20.05.2021

Forord

Eliten, som er ordet jeg vil bruke til å beskrive mine nærmeste støttespillere, Kristoffer, Michael og Tonje. Det er dem jeg vil dedikere dette forordet til. De er personene som har støttet meg gjennom to bachelorer og en master. Uten de hadde jeg mest sannsynlig ikke skrevet denne masteren nå og føler derfor det er passende at de er midtpunktet for forordet i denne oppgaven.

Jeg vil også takke veilederen min for gode tilbakemeldinger og for å stå på for å hjelpe meg når det stod på som verst, jeg vil takke intervjuobjektene mine som sa seg villige til å stille til intervju, jeg vil takke foreldrene mine som har pushet meg siden jeg var liten og bidratt til at jeg er den personen jeg er i dag. Til slutt vil jeg gjerne takke Jakob som sa seg villig til å lese gjennom oppgaven for å rette skrivefeil i tiden frem mot innlevering.

Dette temaet har vekket min interesse fordi noen forskere på høgskolen i Molde har et prosjekt som heter «sustainable societies», dette prosjektet tar for seg ulike aspekter rundt gondolbanen i Åndalsnes og om bærekraftig turisme. Foreleserne kom inn til klassen for å snakke om prosjektet deres og jeg syntes prosjektet hørtes spennende ut. Jeg viker samtidig litt vekk fra prosjektet, da de fokuserer på gondolprosjektet, mens jeg er mer interessert i å se det store bildet og ta for meg flere sider av Rauma. Jeg bestemte meg for å lese meg opp rundt temaet og fattet en interesse for prosjektet. Jeg har gått mye på tur i området og vil forsøke å finne mer ut om turismen i Rauma.

Bakgrunnen for valget av tema er at jeg er fra Møre og Romsdal og er veldig interessert i å gå i fjellet. Jeg har en ekstra stor forkjærlighet til fjellene i Rauma kommune, både på sommerstid og vinterstid, og har med flere anledninger gått Romsdalseggen, som er fjellet gondolen går opp til. Det har vært mye mediedekning på området og mange i lokalbefolkningen som er både for og imot dette prosjektet, noe som gjorde prosjektet mer interessant for min del.

Sammendrag

I denne masteroppgaven tar jeg for meg Turismeutviklingen i Rauma kommune i Romsdalen og kobler dette opp mot risikooppfattelse. I Rauma bygges det en gondolbane som har skapt en splid i lokalbefolkningen, da det er noen som vil ha den og det er andre som er sterkt imot hele prosjektet.

Hensikten med oppgaven var å kaste lys over hvilke hensyn ulike aktører blir spurt om deres risikooppfattelse knyttet til Rauma og turisme- og destinasjonsutviklingen der. Datagrunnlaget er innhentet gjennom kvalitative intervjuer, i tillegg har jeg benyttet meg av dokumentanalyser for å supplere analysen. Empirien blir drøftet opp mot, hovedsakelig Jakob Taarup-Esbensens teorier om risikooppfattelse der jeg tar for meg de teknovitenskapelige, kognitive og konstruksjonistiske perspektivene, men jeg tar også med begrepene tapsaversjon og hyperbolsk diskontering inn i teoridelen.

Resultatene viser at personene tar i bruk alle perspektivene, men de blir brukt i varierende grad og de fremheves til forskjellige temaer. Funnene tyder på at aktørene bruker ofte det teknovitenskapelige perspektivet når de blir spurt om årsaker til at gondolprosjektet startet. Det konstruksjonistiske perspektivet er fremhevende når det kommer spørsmål om fremtidig utvikling mens det kognitive perspektivet kommer jevnt over frem på de fleste temaene.

Innhold

1.0	Innledning	1
1.1	Problemstilling	2
2.0	Bakgrunn	5
3.0	Teoretisk rammeverk	8
3.1	Risikooppfattelse	8
3.1.1	Teknovitenskapelig perspektiv.....	9
3.1.2	Kognitivt perspektiv	10
3.1.3	Konstruksjonistisk perspektiv	13
3.2	Turisme.....	14
3.2.1	Aktivitetsturisme	16
4.0	Metode og forskningsdesign	17
4.1	Valg av metode.....	17
4.1.1	Dokumentanalyse	18
4.1.2	Intervju	20
4.1.3	Utvalg og rekruttering	24
4.1.4	Intervjuprosessen.....	25
4.1.5	Utfordringer i skriveprosessen	27
4.1.6	Etiske vurderinger	27
4.2	Sekundæremperi.....	28
4.2.1	Dokumentanalyse	28
4.3	Analysedesign	29
4.3.1	Analysemetodikk for primæranalyse	29
4.3.2	Analysemetodikk for sekundæranalyse.....	30
5.0	Analyse	31
5.1	Primæranalyse	31
5.1.1	Rauma som turistdestinasjon	31
5.1.2	Rauma kommune	34
5.1.3	Markedsføring og turismen	36
5.1.4	Korona.....	38
5.1.5	Romsdalseggen og forrapporten	39
5.2	Sekundæranalyse	42
5.2.1	Introduksjon	42
5.2.2	Gjennomgang av dokumenter	42

5.2.3	Oppsummering av sekundærempiriske funn.....	45
6.0	Drøftelse	47
6.1	Rauma som turistdestinasjon.....	47
6.1.1	Teknovitenskapelig perspektiv.....	47
6.1.2	Kognitivt perspektiv.....	48
6.1.3	Konstruksjonistisk perspektiv	49
6.2	Rauma kommune.....	49
6.2.1	Teknovitenskapelig perspektiv.....	49
6.2.2	Kognitivt perspektiv.....	50
6.2.3	Konstruksjonistisk perspektiv	50
6.3	Markedsføring og turismen	51
6.3.1	Teknovitenskapelig perspektiv.....	51
6.3.2	Kognitivt perspektiv.....	51
6.3.3	Konstruksjonistisk perspektiv	51
6.4	Korona.....	52
6.4.1	Teknovitenskapelig perspektiv.....	52
6.4.2	Kognitivt perspektiv.....	52
6.4.3	Konstruksjonistisk perspektiv	53
6.5	Romsdalseggen og forrapporten.....	53
6.5.1	Teknovitenskapelig perspektiv.....	53
6.5.2	Kognitivt perspektiv.....	54
6.5.3	Konstruksjonistisk perspektiv	54
7.0	Konklusjon.....	56
7.1	Risikooppfattelsen	56
8.0	Litteraturliste.....	57
9.0	Vedlegg.....	61
9.1	Vedlegg 1	61
9.2	Vedlegg 2	64

1.0 Innledning

Hvilke muligheter, i forhold til risiko, ser personer på når de utvikler i en kommune?

Verden har det siste året vært vitne til en stor pandemi som har hatt stor påvirkning på både økonomi og reisevaner. Verden har tapt 36 000 milliarder norske kroner i konsum allerede i juli 2020 (Thomassen Nes 2020) og mindre reising fører til at United Nations Conference on Trade and Development estimerer at turismenæringen taper i alle fall 1,2 billioner dollar på grunn av koronaviruset. (Unctad.org 2020) Det er også antatt at verden har mistet 147 millioner arbeidsplasser. (Thomassen Nes 2020) I en slik situasjon er det mange i verden som har fått en dårligere personlig økonomi og mindre å bruke på ikke-essensielle goder som reising.

Det moderne samfunnet har i de siste tiårene opplevd flere finansielle kriser, som dotcom-krisen (1995-2001), oljekrisen (1973-1974) og den store depresjonen om vi strekker oss tilbake til 1930-tallet. Den forrige var finanskrisen som hadde sitt utspring i USA i 2008 og gikk kraftig ut over den vestlige verden og i enkelte land, som Hellas, varte krisen i flere år. (Holden 2018) Er det mulig at en økende antall økonomiske kriser, fører til en nedgang i antall turister på bakgrunn av dårligere økonomisk grunnlag, noe som igjen vil gå utover turistbedrifter? Norge er et høykostland (Haram 2020) og dyrere å reise i enn mange andre land. Dette kan medføre en nedgang i utenlandske turister, raskere enn i andre land som kan sees på som mer lavkostland.

I Rauma kommune har det vært ønsket om å bygge gondol i flere tiår. Romsdal alpebane AS ble stiftet i 1964 med formålet om å lage en gondol. I senere tid ble det også forsøkt å gjennomføre prosjektet på 90-tallet (Romsdalsgondol AS 2019; Menon economics 2017), men tidligere var det ikke sett på som bedriftsøkonomisk gunstig å gjennomføre prosjektet for deltakerne i tillegg til at det var en mangel på kommunal garanti. Med et fall i oljeprisen i 2014, som har bidratt til å svekke den norske kronen, har det vært en økning i antall utenlandske turister til Norge og da også Rauma som har hatt en vekst på 40% (Menon economics 2017). Det jeg fant ut at jeg ville finne ut av var hvilken oppfattelse av risiko personene som har satt seg inn i destinasjonsutviklingen av Rauma har.

Romsdalen som område har den siste tiden fått mye medieomslag da både tv-serier som Kompani Lauritzen og filmer som James Bond og Mission Impossible har filmet scener herfra. Dette er noe som kan bidra til å skaffe turister til området. I tillegg har Rauma kommune vedtatt reguleringsplanen for byggingen av en gondol opp til Nesaksla (Langset 2019) som har som mål å friste flere turister og cruiseskip til Åndalsnes og for å få turister til å oppholde seg lengre i området. Ettersom Åndalsnes har en befolkning på under 2500 personer (Thornes 2020) kan det være en relativt stor andel av befolkningen som knytter arbeidsplassen sin opp mot turistnæringen. Turistnæringen består hovedsakelig av fem deler i Rauma. Det er formidling, opplevelser, servering, overnatting og transport (Menon economics 2017).

Rauma har også andre turistattraksjoner i området som Trollstigen, rampestreken, Trollveggen og Raumabanen som bidrar til at turister kommer til området. Utenfor Rauma finnes det også andre områder som kan karakteriseres som turistdestinasjoner som Geiranger, Atlanterhavsveien og Jugendbyen Ålesund. Dette er attraksjoner som kan bidra til at turister kommer innom Rauma.

Det jeg ønsker å finne ut av gjennom denne oppgaven er å intervju personer som har en rolle knyttet til enten gondolprosjektet, direkte eller indirekte, eller til turismen i Rauma kommune. Dette for å vite mer om deres tanker og meninger rundt destinasjonsutviklingen i området. Har de noen bekymringer knyttet til investeringene som blir gjort opp mot turismen, eller er det optimisme som er den generelle oppfatningen?

1.1 Problemstilling

I denne oppgaven er det overordnede spørsmålet risiko, nærmere bestemt hvordan personer ser på destinasjonsutviklingen av et område opp mot deres egen oppfattelse av risiko. Tap og uønskede konsekvenser er begreper som brukes for å beskrive hva risiko innebærer. Risiko er alltid forbundet med minst ett utfall som er å betrakte som negativt eller uønsket (Aven 2019). Risiko innebærer også begrep som usikkerhet. Det at det finnes usikkerhet tyder på at vi ikke har fullstendig kunnskap om et tema. Ved å gjennomføre noe som vi ikke har fullstendig kunnskap om kan det medføre uønskede eller overraskende konsekvenser. Her er det viktig å skille mellom usikkerhet og risiko. Risiko er noe du kan kalkulere, mens usikkerhet er ukalkulerbart. Har du høy usikkerhet, betyr det ikke at du har

høy risiko, og har du høy risiko, betyr det ikke at du har høy usikkerhet. Noe av det jeg ønsket å forske på ble da risikooppfattelsen til personer som hadde en tilknytning til destinasjonsutvikling.

Jeg må videre begrense meg til et geografisk område, hvis ikke blir oppgaven alt for omfattende og umulig å gjennomføre. Området jeg tar for meg i denne oppgaven er Rauma. Rauma er en kommune i Norge og jeg vil i denne oppgaven ta utgangspunkt i et gondolprosjekt i kommunen. Bakgrunnen for dette er størrelsen på prosjektet, samt mediedekningen og diskusjonene dette prosjektet har medført. I dagens samfunn er det viktig at alle store prosjekter skal planlegges og detaljreguleres for å få mest mulig informasjon om hvordan prosjekter blir før de i det hele tatt har startet. Det er derfor viktig å få frem risikoer i et prosjekt for å unngå uønskede hendelser underveis i prosjektet eller hendelser som dukker opp som følger av endringer som skjer etter planene er lagt frem. Dermed vil oppgaven fokusere på risikooppfattelse innenfor Rauma kommune.

For å kunne utvikle noe, må en ta valg for veien videre. Dette innebærer som regel en investering for å kunne forbedre produktet eller plassen det er snakk om. Når man investerer er det med en forventning om at investeringen skal gi gevinster. Aller helst i en økonomisk form, men når en gjennomfører investeringer er det risiko for å miste det en har investert, dersom prosjektet ender med å være mislykket. I denne oppgaven er jeg interessert i å finne ut hva personer tenker om investeringene som er gjort, og hvilken risiko gjennomføringen av gondolprosjektet medfører.

Det er forskjellige måter å måle risiko på. Noen mener det er mulig å kalkulere hvor sannsynlig en hendelse er, mens andre mener at risiko måles gjennom kulturelle eller sosiale settinger. Det er derfor interessant å se hvilke måter intervjuobjektene tenker, og hvilke hensyn de vektlegger, rundt risikoen med destinasjonsutviklingen i Rauma.

Denne oppgaven vil være en kvalitativ studie av en gruppe personer som enten er en del av gondolprosjektet det jobbes med, har vært delaktig i prosessen med å få gondolprosjektet i gang, eller som jobber opp mot turisme i området og kan bli påvirket som følge av gondolprosjektet og destinasjonsutviklingen av Rauma generelt.

Å se på hva personer innenfor turistnæringen tenker om fremtiden er spesielt relevant i den senere tid. covid-19 har tidvis ført til stengte grenser og mindre bevegelsesfrihet, noe som setter fokus på en næring som står ovenfor store usikkerheter med tanke på hva fremtiden bringer med seg. Det jeg ønsker å belyse i denne oppgaven er hvordan deres risikooppfattelse av destinasjonsutviklingen i kommunen og gondolprosjektet er.

Med dette som utgangspunkt har jeg formulert oppgavens overordnede problemstilling som følger:

Hvordan var ulike aktører sin risikooppfattelse av destinasjonsutviklingen i Rauma kommune i tiden der gondolprosjektet ble vedtatt og bygget?

Ved inngangen til denne oppgaven stod jeg hovdesaklig mellom to tilnæringer til temaet. Valget stod mellom å fokusere på risikoen knyttet til miljøavtrykket prosjektet hadde på naturen, eller å se på risikooppfattelsen i et bredere perspektiv og på hvordan prosjektet og annen utvikling har en påvirkning på kommunen. Begge tilnærmingene ville vært avgjørende for oppgavens videre oppbygging. Begge tilnærmingene var interessante, og det var helt opp til meg selv å velge hvilken jeg ville. Valget falt på å se risikooppfattelsen i det bredere perspektiv, da jeg følte en større interesse for å se på «det store bildet», for å kunne få en større forståelse for prosessen og kunne se forskjellige sammenhenger. I tillegg ser jeg for meg at jeg har flere mulige informanter med forskjellige forståelser til risikooppfattelse med å velge denne tilnærmingen.

2.0 Bakgrunn

For å kunne sette oppgaven i kontekst er det viktig å se på opplysninger som tar for seg Åndalsnes og gondolprosjektet som blir bygget. I denne sammenheng har Menon Economics (Iversen et al 2017) utarbeidet en rapport på vegne av Romsdalgondol AS som tar for seg statistikker og informasjon om blant annet Rauma og turismenæringen. I dette kapittelet kommer jeg med tall og informasjon som jeg henter frem i intervjuene og analysen senere.

Personene jeg har intervjuet til denne oppgaven er alle på en eller annen måte tilknyttet til Rauma eller gondolprosjektet. I selve analysedelen er det viktig å tenke på at intervjuobjektene har kanskje investert tid og penger i prosjektet og svarene som kommer er derfor kanskje formet av dette. Av de tre jeg intervjuet har to av de vært med på enten oppstart eller planlegging av gondolbanen, og en av de har investert egne penger i prosjektet, gjennom aksjeposter. Den tredje personen jeg intervjuet har en ledende rolle innenfor turisme i regionen og har ikke investert noe økonomisk i dette prosjektet. Risikoen de tar er i hovedsak knyttet til Rauma, og regionens omdømme, men også pengene til de som har investert i Romsdalgondolen og deres personlige omdømme, dersom prosjektet ikke blir en suksess. Intervjuobjektene er i denne oppgaven anonyme, men de er profesjonelle personer som ønsker at prosjektet skal bli gjennomført.

Ifølge andre analyser som Menon har gjennomført tidligere, ser man at regioner som har satset mye på aktivitets- og opplevelsesturisme også har hatt en sterkere verdiskapningsvekst over tid. Ettersom Rauma er i et område med mye natur er det naturlig å tenke seg at det er noe som økonomiske aktører i Rauma ville vært interesserte i å utnytte.

I rapporten til Menon kommer det frem at Reiseliv har en verdiskapning i privat næringsliv på rundt 57 millioner kroner i 2015, noe som utgjorde fire prosent av den totale verdiskapningen. Når det kommer til antall ansatte i privat næringsliv i Rauma i 2015 ligger reiselivet på 103 ansatte, som er på omtrent seks prosent. Reiseliv i denne settingen er bedrifter innenfor formidling, opplevelser, servering, overnatting og transport.

Det er i underkant av 950 000 personer som besøker Rauma årlig. Det store antallet turister, sett opp imot at det er en liten andel av verdiskapningen i Rauma som kommer fra reiselivet tyder på at det er få turister som legger igjen penger i området og at noe måtte gjøres for å få opp verdiskapningen i kommunen. Dermed var det noen lokale aktører som gikk sammen for å danne Romsdalgondolen AS som skulle bygge og drifte en gondol fra Åndalsnes sentrum og opp til toppen av fjellet Nesaksla.

I Menon sin analyse står det at ÅF Engineering, som hadde ansvaret for å fremskaffe investerings- og driftskostnader, kom frem til gjennom en rekke interesseintervjuer, at det var avgjørende med et serveringstilbud på toppen av Nesaksla. I starten var det tenkt at det skulle være spa, hytter og restaurant på toppen, for å kunne tilby en serveringspakke. Dette ble senere redusert til kun en restaurant.

I Åndalsnes sentrum er det problemer knyttet til å få turistene til å komme hele året. Om sommeren er overnattingskapasiteten sprengt, men om vinteren er det veldig mye som er ledig. Om sommeren er det også veldig mange dagsturister som det ikke er kapasitet til å betjene. Dette er noe som må gjøres noe med dersom verdiskapningen skal økes i Rauma, da det er overnattingsgjester Rauma tjener mest penger på.

Menon intervjuet mange interessenter i forbindelse med denne rapporten. Interessentene har ulike roller i næringslivet, men har en forbindelse enten til regionen eller reiselivsbransjen.

Det kommer også frem i rapporten om usikkerhet knyttet til hvilke effekter gondolbanen kan ha på turisteterspørselen i Rauma, utviklingen i reiselivets tilgjengelighet, konkurranse fra andre regioner og at Rauma allerede har et sterkt merkenavn innenfor aktivitetsbaserte naturopplevelser.

Kostnadene for å bygge gondolbanen er satt fra 95 millioner kroner til 120 millioner kroner. Årlige driftskostnader er satt fra 8,5 millioner kroner til 12 millioner kroner. I tillegg er prisen på publikumsbygget, som da restauranten er en del av, satt til en pris på 21 millioner kroner.

De som står bak Romsdalsgondol AS, er et selskap som heter Romsdalen AS. Selskapet er satt sammen av 62 forskjellige aksjonærer bestående av både kommuner, private selskaper og privatpersoner. I tabellen under lister jeg opp de ni største aksjonærene med hvor stor andel de har (Proff.no hentet 10.05.2021).

Aksjonær	Andel
Rauma kommune	14,607%
Fjord tours group AS	11,798%
The arctic travel company holding AS	11,236%
Anne Cathrine Aasen	5,618%
Molde og Romsdal havn IKS	4,494%
rhans AS	3,371%
Oddbjørn Vassli	2,809%
Valleløyken AS	2,809%
Lesja kommune	2,247%

3.0 Teoretisk rammeverk

«Vitenskapsteori er kunnskap og teorier om vitenskap. Den dreier seg om premissene vitenskapen dannes på, gjennom hvilke prosesser vitenskapen blir til, og om status til vitenskapsbudskapet, teorier og modeller om fenomener innen et fagfelt eller en samfunnssektor.» (Viken 2016)

Oppgaven bygger på et teoretisk rammeverk knyttet til risikooppfattelse, basert primært på Taarup-Esbensen sitt fokus på risikooppfattelse. Jeg vil først ta for meg risikooppfattelse som teknovitenskapelig perspektiv, kognitivt perspektiv og konstruksjonistisk perspektiv. Deretter kommer jeg innpå begrepene turisme og aktivitetsturisme.

3.1 Risikooppfattelse

Det er ulike oppfattelser av hvor risiko kommer fra, men historisk sett ble det brukt i det maritime miljøet angående farer eller usikkerhet. (Aven. 2012) I dag har vi ifølge Oxford English Dictionary (2011) tre kategorier om risiko.

1. Muligheten for tap, skade eller andre uheldige eller uvelkomne omstendighet; en sjanse eller en situasjon som involverer en slik mulighet.
2. En farlig reise, oppgave eller et handlingsforløp; en satsning
3. En person eller ting som er betraktet som sannsynlig å produsere et godt eller dårlig utfall i et bestemt syn; en person eller ting som er betraktet som en trussel eller en kilde til fare.

En endring fra det historiske perspektivet til det nyere perspektivet er at det nyere perspektivet ser på risiko som både noe negativt og noe positivt, men det historiske perspektivet omhandlet bare noe negativt.

Jacob Taarup-Esbensen (2019) skriver i en av sine artikler at

“Humans have always been faced with uncertainties that require them to make decisions, some of which could have significant consequences for the people affected. The ability to master risk and make informed choices that are believed to either mitigate danger or to create new opportunities has been at the heart of human

development since the beginning of time. Initially, we attributed these events to the divine and make sacrifices in order to improve our chances of a favorable outcome. Relying on the wisdom of the supernatural helped us to accept uncertainties as fate, and we tried to interfere in this process by practicing magical rituals that could improve our chances of the desired outcome. As time progressed, people developed more and more tools that made them determinants of their own fate to a higher degree. While people continue to be reluctant to dismiss divine intervention, the development from uncertainty turned something beyond human comprehension into something we, as humans, could control, constituting one of the major shifts in modern society. Embedded herein was the perception of what risk entailed, transformed from the domain of belief to the world of social processes, addressing the question of what constituted an acceptable risk.”

Med dette mener Taarup-Esbensen at mennesker tidligere har tenkt på risiko som noe overnaturlig, og har akseptert når det kommer noe negativt fordi vi ikke har kontroll på utfallet. I nyere tider har dette endret seg til at mennesker tenker at risiko ikke lenger er noe overnaturlig, men heller noe de kan kontrollere.

Risiko kan deles inn i forskjellige perspektiver. Jacob Taarup-Esbensen (2011) skriver om fire perspektiver på risiko, teknovitenskapelig perspektiv, kognitivt perspektiv, konstruksjonistisk perspektiv og sosiokulturelt perspektiv. Jeg vil i denne oppgaven fokusere på de tre første perspektivene.

3.1.1 Teknovitenskapelig perspektiv

Innenfor det teknovitenskapelige perspektivet, begynner konseptualiseringen av risiko i det fysiske og det som kan bli observert (Taarup-Esbensen 2011; Lupton 1999). For å forstå risikoen som vi er utsatt for, legger vi til en sannsynlighet til bestemte situasjoner som kan forekomme og som er uønsket. Denne sannsynligheten er basert på tidligere forekomster, og antagelsen for at det kommer en gjentakelse av den samme hendelsen.

Innenfor det teknovitenskapelige perspektivet mener tilhengerne av perspektivet at skadebegrensning av hendelser er gjennomførbart med kvantitative målte hendelser og gjennom gjentatte forsøk. Dette oppnår en reliabilitet i sannsynligheten for at en hendelse

forekommer. Nøkkelen i dette perspektivet, for å redusere sannsynligheten for uønskede hendelser, er å ta det ukjente, og gjøre det kjent. Dette gjøres gjennom prosessforbedringer og standardiseringer. Kunnskapen om risiko blir opparbeidet gjennom erfaringer om hvordan uønskede hendelser skjer og tiltak som blir gjennomført for å forhindre de samme hendelsene i fremtiden.

I det teknovitenskapelige perspektivet, blir oppgaven til de som driver med risikostyring å legge skylden over på en beslutningsprosess som har mislykkes. Med å dele ut skyld, deler du også ut ansvarliggjøring av bestemte roller. De rollene får da ansvaret for et fysisk område og prosessene som skjer innenfor det området (Field 2003). Risiko, risikostyring og organisering er dermed nært relaterte innenfor det teknovitenskapelige perspektivet. Risiko er forstått som noe som er objektivt identifiserbart. De som driver med risikostyring koordinerer aktiviteter gjennom den korrekte organisasjonsstrukturen. Fokuset blir på å identifisere årsakssammenhenger mellom forskjellige variabler som kan være både innenfor og utenfor organisasjonen, Dette bidrar til usikkerheten som må bli identifisert, kvantifisert og til slutt redusert (Taarup-Esbensen 2019).

Ifølge dette perspektivet blir det viktig å ha kalkulert risikoen før du gjør noe, Meningene til intervjuobjektene skal være forankret i tall og data det er mulig å regne på. For at intervjuobjektene skal gi informasjon i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet, er det viktig at svarene er basert på solide utredninger.

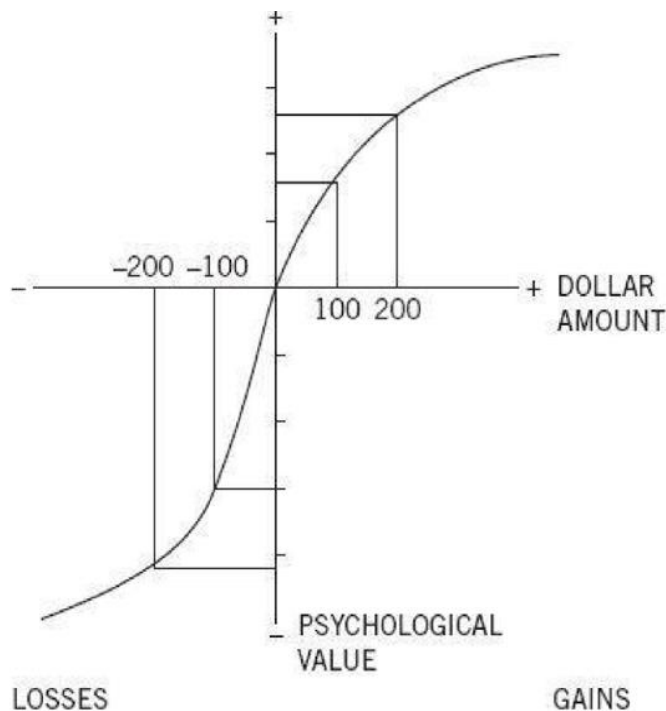
3.1.2 Kognitivt perspektiv

Kognitivt perspektiv bygger på kognitiv psykologi og eksperimentelle studier av bedømminger og beslutninger. Dette gjør at vi forventer at beslutninger treffes på et annet grunnlag enn det et rasjonelt perspektiv leder oss til å forvente. Den kognitive tradisjonen har avdekket en rekke fordommer og tankesett som påvirker våre beslutninger på en irrasjonell, men forutsigbar måte (Ariely 2008). Når det gjelder beslutninger knyttet til risiko er det særlig en fordom eller et tankesett som peker seg ut, nemlig den som blir kalt «loss aversion» eller tapsaversjon.

Risikooppfattelsen er oppfattelsen personer har til enhver tid, basert på tilgjengelig informasjon, egen oppfattelse og egne kalkuleringer. Denne oppfattelsen er gjerne påvirket

av en egen oppfatning eller frykt for hva denne risikoen innebærer. Denne frykten kan gjerne omtales som tapsaversjon. Tapsaversjon er et viktig psykologisk konsept innenfor økonomiske analyser (Schmidt 2005). Dersom et individ har en sterk tapsaversjon går dette ut på at individer misliker mer å tape det de allerede har, enn å tjene mer. De personene frykter å ta risiko som innebærer å kunne tape penger som de allerede har.

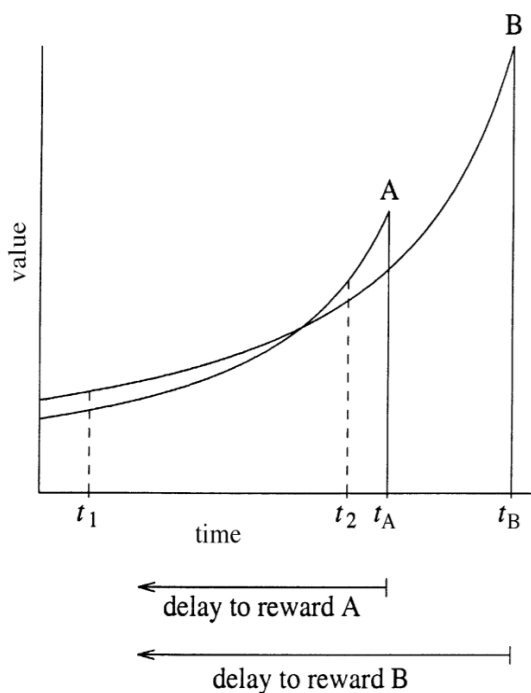
Daniel Kahneman (2011) skriver i boken sin «thinking fast and slow» om tapsaversjon. Kahneman skriver at mennesker hovedsakelig er mer redd for å miste penger enn muligheten til å tjene penger. Figuren under (Kahneman 2011) viser hvordan den psykologiske verdien av å tape en sum er større enn den psykologiske verdien for å vinne den samme summen. Dette er relevant for oppgaven ettersom det er personer som har gått inn med betydelige summer i Romsdalsgondol AS. De står ifølge beregninger an til å tjene mye, men det er alltid en risiko for at beregningene er feil og færre personer enn antatt benytter seg av tilbudet. Dette gjør at aksjonærene ender opp med å tape penger. En annen vinkel kan være at personer ser på alternative tap som større enn den potensielle gevinsten. Alternative tap kan blant annet være ødeleggelse av natur eller dårlig omdømme

Innenfor det kognitive perspektivet er også hyberbolsk diskontering relevant for denne oppgaven. Hyberbolsk diskontering handler om at verdien på gevinsten du får for en investering må være høyere desto lengre det tar før du får innkassere gevinsten.

Peter Sozou (2015) forklarer det på denne måten:

“The value of a future reward should be discounted where there is a risk that the reward will not be realized. If the risk manifests itself at a known, constant hazard rate, a risk-neutral recipient should discount the reward according to an exponential time-preference function.”

Figuren over (Sozou 2015) viser hvordan forventningene til økt gevinst øker etter hvert som tiden går.

Ut fra det kognitive perspektivet er risiko noe som allerede eksisterer i naturen og det er kognitive anerkjennelser gjennom vitenskapelig utvikling og kalkuleringer som danner plattformen for å kunne kontrollere risikoen (Gephart, Van Maanen og Oberlechner. 2009).

Ifølge det kognitive perspektivet har intervjuobjektene betenknninger rundt investeringer, eller de ikke ser situasjoner som realistiske fordi det kan innebære en risiko for at investeringene slår feil. Innenfor dette perspektivet ser jeg etter kognitive mekanismer der

intervjuobjektene fatter sine beslutninger som ikke er basert på data og tall, i motsetning til det teknovitenskapelige perspektivet.

3.1.3 Konstruksjonistisk perspektiv

“The constructionist risk perspective continuously challenges the organization’s basic perceptions of what constitutes the realness of risk and what the risk manager regards as known about the world.” (Taarup-Esbensen 2019; Douglas 1986) Med dette mener Taarup-Esbensen at vår risikooppfattelse ikke sees på samme måte utenfor vår egen måte å tenke på. Risikooppfattelsen til hver enkelt blir formet på bakgrunn av sin egen kunnskap. Det vi selv tenker er smart eller sikkert å gjøre, kan for andre tenkes å være irrasjonelt i samme situasjon. Et eksempel på dette kan være overtroiske personer som ikke kan gå under en stige fordi dette vil medføre ulykke, kan i en annen persons tankesett sees på som ulogisk og personen vil gå rett under stigen uten å tenke at dette vil medføre noen form for ulykke.

Ut fra det konstruksjonistiske perspektivet er ikke mennesker sett på som passive mottakere av risikoen, slik oppfattelsen var før i tiden, men som aktive deltakere i prosessen. I det konstruksjonistiske perspektivet er fokuset til personene som håndterer risikoen på hvordan personer oppfatter, evaluerer og handler på endringer. Personene som håndterer risikoen tar hensyn til at individer ikke nødvendigvis bare er eksponert av endringer som skjer, men at de kan ha vært med på å konstruere den i det sosiale miljøet. Intervjuobjektene som svarer i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet har et narrativt syn på saken. Her kan en oppleve at intervjuobjektene lager sine egne fortellinger om virkeligheten som ikke nødvendigvis har en forankring i virkeligheten. Denne fortellingen er en fortolkning av virkeligheten og personer kan ha forskjellige fortellinger av samme hendelse dersom de fortolker hendelsen forskjellig. Et eksempel på dette er hvordan forskjellige personer ser på risikoen knyttet til å få viruset Covid-19. Noen statsledere, som Jair Bolsonaro, presidenten i Brasil, er av oppfatningen at Covid-19 ikke er så farlig (NTB 2021). Andre, som Joe Biden, presidenten i USA, er av en helt annen oppfatning og sier blant annet at vi er i krig mot et dødelig virus og han jobber for at flere amerikanere skal kunne få ta vaksinen (Luscombe 2021). Dette er eksempler på to statsledere som har hver sin oppfattelse av hvor farlig Covid-19 er. Bolsonaro har valgt å ignorere antall sykehusinnleggelser og dødsfall i Brasil, noe som er faller godt inn under et

konstruksjonistisk perspektiv. I motsetning ser Biden på tallene og reagerer på de, noe som plasserer han mer i en retning av det teknovitenskapelige perspektivet.

Kunnskap og kognitiv bevissthet er med på å påvirke hvordan mennesker oppfører seg uavhengig av sosial status, makt eller ressurser (Taarup-Esbensen. 2019; Taylor-Gooby og Zinn. 2016). Personene som har med risikoen å gjøre har ofte ufullstendig informasjon, når de også må ta med forskjellige hensyn som profitt, sikkerhet og omdømme er det mulig at de personene bidrar til en større risiko. De som håndterer risikoen må da ikke bare se på risikoen i deres egne sosiale og fysiske miljø, men også legitimiteten fra forskjellige kilder som bidrar til risikovurderingen. Individuer skaper mening om hendelser i vårt fysiske og sosiale miljø og om hvor risikable de er, basert på virkelighetsoppfattelsen av hendelsene, men også hvordan vi ser på legitimiteten i bakgrunnsforløpet til hendelsene.

For intervjuobjekter som svarer i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet, forventer jeg å få svar fra disse der de forteller sin egen historie og lager en virkelighet som er lite bundet av faktagrunnlag, eller at de snakker om fremtidsplaner det ikke finnes noe hold i.

3.2 Turisme

Jefferson (1991) sier at synet på turismen synes å være polarisert. Personer synes enten det er en god økonomisk kraft som bidrar til å ta vare på kulturer og verneverdige områder, eller man kan se på turismen som en ødelegger og en forurener. I Rauma er dette en diskusjon som har pågått over lengre tid og som til tider har splittet lokalbefolkningen fordi enkelte ser på gondolprosjektet som en økonomisk investering i Rauma, mens andre ser på prosjektet som ødeleggende for naturen.

Styresmaktene har en viktig rolle i utviklingen av turismen som et produkt. De står gjerne for viktige systemer som infrastruktur, flyplasser, veier og diverse tjenester. Det er derfor viktig at de ikke er imot turismen

Morrison (2019:4) har en fin definisjon på hva en turistdestinasjon er. Ifølge han er en turistdestinasjon «a geographic area that attracts visitors.» I tillegg tar han med noen nøkkelkomponenter:

- A geographic area that has an administrative boundary or boundaries.

- A place where the tourist can find overnight accommodations.
- A destination product is available for visitors.
- A tourism marketing effort exists.
- A coordinating organization structure had been created.
- An image exists of the place in tourists' minds.
- Government agencies have introduced laws and regulations.
- There is a mixture of tourism stakeholders.

Når det kommer et nytt produkt til en turistdestinasjon, er det viktig å drive med markedsføring av det produktet i rett segment for at det skal kunne bli en suksess (Jefferson 1991). Innenfor turisme er det tre distinkte markeder. Det er innenlands, utenlands og dagsbesøk.

Innenfor utviklingen av turismen finnes det forskjellige strategier for utviklingen videre. For det første er valget om det skal være en utvikling finansiert av det offentlige eller det private. Her kommer det opp problemstillinger om hvem som skal ta ansvaret for utviklingen og hvem som er best egnet til å ta på seg det ansvaret. Det er en økende oppmerksomhet knyttet til at turismen ikke bare er en økonomisk aktivitet, men også at turismen har en påvirkning på det sosiale, kulturelle og miljømessige (Jefferson 1991).

Et annet spørsmål er om turistdestinasjonen sikter seg inn på utenlandske eller innenlandske turister. I-land har en tendens til å fokusere på utenlandske turister, men det er også viktig å se på innenlandsk turisme. Grunner til dette kan være for å styrke nasjonal identitet og nasjonale verdier.

Noe som er viktig å tenke på er også hvorvidt turistdestinasjonen er interessert i å ha flest mulig turister til destinasjonen. Flere turister kan føre med seg større inntekter, men det kan også føre til større press på infrastruktur og miljøet, noe som kan være skadelig i det lange løpet. Andre plasser kan ha lyst til å færre turister, dette kan være knyttet opp mot grønn turisme eller alternativ turisme. Dette kan på sin måte medføre sine egne problemer. For eksempel på den økonomiske siden. Et annet problem kan være å hindre turister i å komme dit, dersom det blir for folksomt. I Norge ble det i sommeren 2020 innført begrensninger i allemannsretten på enkelte steder som på Stad og det er snakk om å

gjeninnføre det der og andre plasser til sommeren 2021 for å hindre for stort press på småplasser (Hjetland, Larsen og Kolseth 2021).

Et annet spørsmål er om turistdestinasjonen skal integrere turistene eller om turistene som kommer til turistdestinasjonen skal holdes for seg selv. Grunnene til at turistene skal holdes for seg selv kan være dersom lokalbefolkningen har en unik kultur som man gjerne vil ta vare på. Med integrasjon kan man oppnå at lokalbefolkningen blir en del av den globale økonomien og bli kjent med andre kulturer.

3.2.1 Aktivitetsturisme

Aktivitetsturisme kan bli definert på mange forskjellige måter, men det er ikke en offisiell og allmenn akseptert definisjon av hva aktivitetsturisme er (Buckley 2010). Det man kan si er at aktivitetsturisme er et vidt tema som tar for seg alle typer av kommersiell utendørsaktivitet og rekreasjon med et betydelig element av begeistring (Buckley 2010).

Aktivitetsturisme er relevant for denne oppgaven fordi Rauma tilbyr mange forskjellige typer aktivitetsopplevelser, knyttet mot turismen. Dette er alt fra topturer om vinteren, til havkajak og via ferrata om sommeren (Myklebostad 2017). Aktivitetsturisme er noe som Rauma satser på i større grad, spesielt knyttet til aktiviteter på fjellet. Der har blant annet Romsdalsgondolen kommet inn som en soft-adventureaktivitet, der personer kan ta gondolen opp for å gå innover fjellet.

Innenfor aktivitetsturisme finner vi ifølge Buckley (2010) fire forskjellige komponenter. Den første komponenten er uavhengig reising som går under turisme i den økonomiske settingen. Denne reisen inkluderer noen aktiviteter som kan bli sett på som en form for opplevelse. Den andre komponenten er opplevelsesturer arrangert av guider. Den tredje komponenten er en geografisk låst aktivitet tilgjengelig både for turistene og lokalbefolkningen. Den siste komponenten består av alle støttebedriftene og de økonomiske sektorene knyttet til aktivitetsturismen gjennom forskjellige mekanismer. Dette er ikke uavhengige komponenter, men komponenter som kan overlape mellom hverandre.

4.0 Metode og forskningsdesign

Arbeidet med metodisk design har foregått nærmest parallelt med utarbeidelsen av oppgavens problemstilling, siden valg av metode henger sammen med spørsmålene man ønsker å finne svar på (Grønmo 2015). Derfor har problemstillingen hatt stor innvirkning på valget av metode.

Som forsker står man ovenfor ekstremt mange valg og utfordringer når man skal velge en metode for datainnsamling og samle inn datagrunnlaget. Dette innebærer blant annet ulike metodiske tilnærminger, metodiske strategier, etiske spørsmål og vurderinger og tilgang på relevant og pålitelig datamateriale (Everett og Furseth 2016). Hovedkriteriet mitt ved valg av metodisk design var å få mest mulig relevant og sikker tilgang på undersøkelsesenheter for oppgaven, dette grunnet tidsbegrensninger knyttet til skriving av en masteroppgave.

4.1 Valg av metode

Kvalitativ metode er en måte å samle inn data på ved hjelp av setninger, i motsetning til kvantitativ metode der datainnsamlingen skjer gjennom tall (Jacobsen 2010). Det viktige her er å se på styrkene og svakhetene med de forskjellige forskningsmetodene og se på disse i lys av problemstillingen. Dette gjøres for å finne ut hvilken metode jeg mener besvarer oppgaven best mulig.

For denne oppgaven stod valget av metodisk design hovedsakelig mellom en kvantitativ design med spørreskjema og et kvalitativt design med dybdeintervju. Det er styrker og svakheter med begge valg. Med et spørreskjema ville jeg kunnet nå ut til mange personer for å få en bredere oppfatning av risikooppfatningen i området. Samtidig ville en spørreundersøkelse bare målt hvor stor/liten oppfattelse av risiko hver enkelt undersøkelsesenhet har, ikke hva som ligger bak denne oppfattelsen. Ved et kvantitativt intervju er forskeren også avhengig av at det er mange intervjuobjekter som sier seg villig til å svare på spørreskjemaet. Ettersom vi er i en periode med en pandemi, kan det for flere være en høyere terskel for å delta, dersom forskeren ikke har en forsvarlig måte å gjennomføre en spørreundersøkelse på.

Ved et dybdeintervju vil man kunne få frem informasjon om hva som ligger bak oppfattelsen til undersøkelsesenheterne, men det vil være få personer som blir intervjuet. Dette kan medføre at informasjonen som kommer frem ikke nødvendigvis er representativ for resten av populasjonen. Også med kvalitativt intervju kommer det frem problemstillinger knyttet til gjennomførelse under en pandemi. Det er ikke like lett å få gjennomført intervju ansikt til ansikt, noe som kan gå utover kvaliteten på selve intervjuet. Jeg argumenterer samtidig for at intervju via internett vil fungere slik som situasjonen er per dags dato.

Basert på problemstillingen fant jeg fort ut at det ville være hensiktsmessig å velge en kvalitativ studie ettersom jeg er ute etter å få frem personer sin oppfattelse av risiko. Dette er noe som ville vært vanskelig å tallfeste og samtidig få informasjon om hva risikoen innebærer. Det som veide inn i valget var behovet for enhetenes erfaringer, opplevelser og holdninger rundt turisme og utviklingen i Rauma kommune. Denne typen informasjon er vanskelig å tallfeste, noe som gjorde kvantitativ analyse vanskelig. Basert på dette falt valget på en kvalitativ undersøkelse. Samtidig kom jeg frem til at det ville være hensiktsmessig å gjennomføre en dokumentundersøkelse om temaet. Grunnen til det var for å kunne skaffe meg innsikt i temaet som jeg kan bruke for å forbedre intervjuene ved å stille spørsmål jeg ellers ikke hadde hatt kunnskap om uten å foreta en dokumentanalyse, se på tall relatert til turismen i Rauma, eller ta med meninger til personer som ikke er blitt intervjuet, men som på andre måter har kommet med sitt syn på destinasjonsutviklingen i Rauma.

4.1.1 Dokumentanalyse

«I all forskning har vi et ansvar for å redusere belastningen på deltakerne.» (Tjora 2012) Før jeg startet med innsamlingen av selve datagrunnlaget for oppgaven fant jeg ut at jeg burde skaffe meg kunnskap om prosjekt som er rettet inn mot turismen i Rauma kommune. Dokumentene som analyseres var tenkt til å være tilleggsdata for å bedre kvaliteten på intervjuene jeg skal bruke som primærdata. Dokumentene jeg skal analysere vil være casespesifikke. (Tjora 2012) Dette tenkte jeg å gjøre ved å lese rapporter om gondolprosjektet som blir gjennomført i Rauma kommune, samt lese gjennom referat fra kommunestyremøter som omhandler dette prosjektet. I tillegg tar jeg for meg dokumenter

fra de ulike bedriftene som analyserte Romsdalsgondolen og tall som viser utviklingen av turismetilstrømningen til området.

Det er viktig å understreke at jeg ikke bare skal se på gondolprosjektet. Ettersom gondolen er under bygging og man ikke har tidligere erfaring med den delen av turismenæringen i Rauma, vil dette prosjektet være naturlig å ha som utgangspunkt når jeg tar for meg risikooppfattelse og destinasjonsutvikling.

Referatene av kommunestyremøtene fant jeg ved å gå inn på Rauma kommune sin hjemmeside. Inne på hjemmesiden trykket jeg på alt om politikk og innsyn-vedtak. Der kom det opp en søkelinje, samt valg av utvalg og datobegrensninger. Jeg brukte søkeordet «gondol» da jeg mente at dette ville være et ord som var veldig begrenset til dette prosjektet. Videre valgte jeg å ta med alle utvalg i søkeprosessen, og til slutt valgte jeg å ikke ha noen begrensninger på valg av dato. I dette søket dukket det opp elleve dokumenter (Rauma.kommune.no).

4.1.1.1 Styrker og svakheter ved dokumentanalyse

Samtidig som dokumentene blir analysert er det også viktig å tenke på de positive og negative sidene med denne måten å innhente informasjon på. Med en dokumentanalyse er det viktig å se på informasjonen rundt dokumentene som blir analysert. «Når vi bruker dokumentene som kilde, er vi derfor nødt til å sette dem inn i en kontekst: Når er de skrevet? Hvor er de skrevet, av hvem og for hvilke lesere og formål?» (Tjora 2012:183). Noe av det som er positivt med dokumentundersøkelser er at en får en oppfatning av tidligere hendelser, noe som bidrar til å styrke forskerens historiske følsomhet (Tjora 2012:190). Ved å se på eldre dokumenter kan forskeren tolke nåtidens hendelser og dokumenter i en kontekst og se på utviklinger frem til nåtiden.

En potensiell svakhet med dokumentanalyse er at dokumentene er alltid skrevet av en person. Denne personens syn kan ha en vinkling på saken som gjør at de skriftlige dokumentene ikke alltid er det som faktisk skjer. Denne svakheten er dog ikke noe jeg ser på som relevant for denne oppgaven, da referat av saksdokumenter blir godkjent av styremedlemmer på neste møte og de kan da melde fra om noe sånt har skjedd. Analysene er gjennomført i tilknytning til Romsdalsgondolen, på bestilling av Romsdalsgondol AS.

Her er det viktig å studere analysene med det i bakhodet, i tillegg til at man ser på analysene med et kritisk blikk.

4.1.2 Intervju

Det finnes flere metoder for kvalitative intervju, deriblant fokusgruppeintervju, intervju over epost, intervju over telefon og fokuserte intervju (Tjora 2012). Etter å ha vurdert de forskjellige kvalitative metodene for intervju, samt tatt med mine egne betraktninger med økonomiske, tidsmessige og hensiktsmessige begrensninger, falt valget på en metode. Dette er et tema som ikke er veldig mye utforsket og det er et tema som hele tiden er i utvikling. Dette gjør det helt nødvendig med anskaffelse av primærdata, noe som gjorde at kvantitative studier falt bort. Ettersom jeg i hovedsak er interessert i å finne ut om informantenes oppfatninger, holdninger og meninger knyttet til destinasjonsutviklingen og risikooppfattelse i Rauma, har jeg kommet frem til at semistrukturerte dybdeintervju, eksempelvis fokuserte intervju, vil være den metoden som passer meg og min oppgave best. «Målet med dybdeintervjuer er i hovedsak å skape en situasjon for en relativt fri samtale som kretser rundt noen spesifikke temaer som forskeren har bestemt på forhånd» (Tjora 2012:113). Ved å velge fokuserte intervju kan jeg gjennomføre intervjuer der jeg har mulighet til å se informantene ansikt til ansikt, enten i virkeligheten eller gjennom møter på nettet, ettersom Covid-19 og restriksjoner fra staten kan begrense mulighetene til å møtes personlig. I tillegg kan jeg gå i dybden på temaet å få mye informasjon av informantene, samtidig som jeg ikke tar opp for mye av deres egen tid. Gjennom intervjuene kan informantene snakke fritt, mens jeg sitter og følger med og kommer med oppklarings- eller oppfølgingsspørsmål dersom jeg finner det hensiktsmessig for å kunne innhente den informasjonen jeg trenger. Jeg tok kontakt med potensielle intervjuobjekter, opplyste om hvor lang tid jeg forventet at intervjuet kom til å vare samt at det ville være fullstendig anonymt. Alle som svarte, takket i utgangspunktet ja til å delta før jeg sendte de et informasjonsskriv med mer utfyllende informasjon. (se vedlegg 1)

Intervjuobjekt	Hvordan jeg tok kontakt	Hvilken dato jeg tok kontakt	Når de ble intervjuet	Lengde på intervju
Intervjuobjekt 1	Telefon	08.02.2021	16.03.2021	32:22

Intervjuobjekt 2	Telefon	08.02.2021	Ikke gjennomført	
Intervjuobjekt 3	Telefon	08.02.2021	Ikke gjennomført	
Intervjuobjekt 4	Epost	17.02.2021	12.02.2021	40:24
Intervjuobjekt 5	Epost	17.02.2021	22.03.2021	47:58*
Intervjuobjekt 6	Epost	17.02.2021	Ikke gjennomført	
Intervjuobjekt 7	Epost	06.04.2021	Ikke gjennomført	

*Lydbåndopptakeren skrudde seg av i starten på intervjuet og ble først oppdaget en stund ut i selve intervjuet. Intervjuobjektet foreslo da at jeg kunne sende de spørsmålene som allerede var gjennomgått på epost slik at personen kunne svare på disse. Dette takket jeg ja til ettersom jeg så på det som en u hensiktsmessig belastning på intervjuobjektet å måtte svare på de samme spørsmålene igjen, samt at intervjuobjektet hadde et møte etterpå som gjorde det vanskelig å få tid til en gjennomgang til.

Fokusert intervju handler om å gjennomføre en rekke korte dybdeintervjuer. Disse varer ikke like lenge som vanlige dybdeintervjuer der tidsbruken gjerne kan passere timen (Tjora 2012). Jeg så først for meg å gjennomføre åtte intervjuer med lengde på mellom 20 og 40 minutter. Etter de første intervjuene var realiteten at intervjuene varte mellom 30 og 60 minutter. Dette gjorde at jeg satt igjen med mer data enn forventet etter at hvert intervju var over.

Intervjuobjekt 2 og 3 sa ja til å delta på intervju, men når jeg ved senere anledninger forsøkte å kontakte de for å avtale en dato for intervjuet, fikk jeg ikke lenger kontakt med dem. Etter gjentatte forsøk på å få gjenopprettet kontakt med de valgte jeg å gi opp og heller forsøke å skaffe meg et nytt intervju med en annen person, noe som heller ikke førte til et intervju. I tillegg fikk jeg beskjed om at intervjuobjekt 6 hadde sluttet i stillingen sin og jeg fikk ikke gjennomført intervju med denne personen. På dette tidspunktet hadde jeg allerede gjennomført tre intervjuer og sett at jeg fikk mer informasjon fra hvert intervjuobjekt, enn det jeg først tenkte. Jeg kom til konklusjonen at, basert på lengden og kvaliteten på intervjuene i tillegg til sekundæranalysen, var tre intervjuobjekter nok til å gjennomføre oppgaven. Dermed bestemte jeg meg for å ha et større fokus på

sekundærempiri, og hente inn flere dokumenter enn det som først var planlagt. Det er en åpenbar svakhet at jeg har så få intervjuobjekter, men det er begrenset hvor mange som har kunnskapen til å kunne svare utfyllende på temaet. Siden mange intervjuobjekter falt av underveis i prosessen, må jeg bare svare så godt jeg kan på oppgaven, med den empirien jeg har tilgjengelig.

Ved gjennomførelse av intervjuet bruker jeg en intervjuguide. Intervjuguiden består av en rekke spørsmål som vil, med hjelp av svarene til intervjuobjektene, forhåpentligvis kunne bidra til å svare på problemstillingen.

Under utførelsen av intervjuene varierte det litt hvor jeg intervjuet informantene. Jeg ønsket helst å kunne gjennomføre intervjuene ansikt til ansikt. Hvis dette var tilfellet ville jeg ta utgangspunkt i at jeg gjennomførte intervjuene i deres arbeidstid. I så fall ville intervjuene blitt gjennomført på deres arbeidsplass om intervjuobjektene ikke hadde noe imot det. Dette ble gjort med ett av intervjuobjektene. Et annet scenario er om pandemien og restriksjonene hindrer meg i å kunne møte informantene ansikt til ansikt. I dette scenarioet ville jeg måttet gjennomføre intervjuene over møter på nettet. Hvis dette var tilfellet ville jeg gjennomført intervjuene med hjemmekontor, på en sånn måte at jeg ikke ville blitt forstyrret av andre personer. De resterende intervjuobjektene ble intervjuet over Microsoft teams.

4.1.2.1 Styrker og svakheter med intervju

Ved bruk av fokuserte intervju har man både fordeler og ulemper. Tjora (2012) skriver at vi i samfunnsforskningen opplever en stadig større bruk av dybdeintervjuer, og forskeren bør være på vakt mot bruk av disse også for å besvare forskningsspørsmål der det er mer relevant å bruke andre datagenereringsmetoder. I denne oppgaven er jeg interessert i å utforske nyansene i intervjuobjektens opplevelser og erfaringer. «Som hovedregel kan vi si at man bruker dybdeintervjuer der man vil studere meninger, holdninger og erfaringer» (Tjora 2012; Kvale 1997). Dette er en klar styrke ved dybdeintervju, med tanke på å svare på problemstillingen min.

Ifølge Tjora (2012) er standardmodellen med intervju at intervjuene varer i over en time. Ved et så langt intervju vil det ta en stor del av dagen til intervjuobjektene, og det kunne

bidratt til at det er færre som hadde takket ja til å bli intervjuet enn om intervjuene hadde vart kortere. Det er fullt mulig å kunne gjennomføre kortere intervju dersom intervjuene er preget av et sterkt avgrenset tema og det er mulig å etablere tillit relativt raskt i intervjusituasjonen. Jeg har ikke planer om å stille veldig personlige eller følsomme spørsmål der det tar lang tid før intervjuobjektet er komfortabel nok til å svare på spørsmålene.

Denne formen for produsering av data gir forskeren i stor grad oversikt og kontroll over innhold, datamengde og fremdrift, noe som gjør den veldig effektiv. Gjennom å kunne intervju ansikt til ansikt gir denne metoden deg mulighet til å fange opp taus informasjon. Dette er informasjon som du ikke ville fanget opp gjennom andre intervjumetoder som telefon eller epost. Dette kan være informasjon som blick, tilbakeholdenhet, usikkerhet, kroppsholdning og stillhet.

«Intervjuene handler ikke bare om informantene, men kan brukes for å forstå sammenhenger utover informantene som individer» (Tjora 2012:115). Med andre ord kan vi bruke de forskjellige informantene som et puslespill vi legger sammen for å kunne se det store bildet gjennom en analyse av intervjuene. I tillegg har informantene mulighet til å kunne være med å styre samtalen og velge selv hva de ønsker å si eller ikke si. Med dybdeintervju stiller forskeren åpne spørsmål. Dette gir også mulighet for at informantene kommer med informasjon som omhandler deler av temaet, du som forsker ikke har tenkt over å spørre. Dette kan hjelpe til å belyse problemstillingen i større grad.

Det er samtidig ikke bare positive aspekter ved å bruke intervju som metode.

Intervjuprosessen er gjerne tidkrevende å gjennomføre og det er ikke alltid de du har lyst til å intervju har tid eller lyst til å stille opp for å gjennomføre et intervju.

Intervjusituasjonen kan av noen oppfattes som kunstig. Dette kan ha innvirkning på svarene som blir gitt. Det er også ikke til å unngå at forskeren har en påvirkning ovenfor intervjuobjektene som følge av forskerens tilstedeværelse. Vi befinner oss i en pandemi og det ikke er at vi har mulighet til å kunne møtes ansikt til ansikt på andre måter enn via en dataskjerm. Dette kan bidra til å skape en avstand mellom meg som forsker og intervjuobjektet, noe som kan hindre en oppbygging av tillit fra intervjuobjektets side.

Tjora (2012) skriver også at begge partene i en intervjusituasjon har en forventning til hverandre som skaper rammer for kommunikasjonen under intervjuet. Informanten kan ha forventninger om at intervjueren stiller med konkrete avgrensede spørsmål som informanten kan svare kort og konsist på og at det er intervjueren som skal drive intervjuet fremover. Det er også kanskje en forventning om at personer i samme alder, kjønn eller livssituasjon tar det for gitt at den andre vet enkelte ting.

4.1.3 Utvalg og rekruttering

Med tanke på problemstillingen og prosjektets formål benyttet jeg meg av to kriterier for utvelgelsen av informanter. De kriteriene ville være alternative, da jeg mener at det holder at det ene er oppfylt for at personen har nok kunnskap til å kunne bidra med informasjon. Det ene kriteriet var at personene skulle ha kunnskap om turismenæringen i Rauma kommune, det andre kriteriet var at personene skulle ha en rolle i prosessen rundt gondolen i Rauma kommune.

Jeg ville gjennom rekrutteringen forsøke å ha en balanse i hvem jeg intervjuet. Med dette mener jeg at jeg ikke har hentet alle informantene mine fra samme plass, men heller forsøkt å hente de fra forskjellige deler av spekteret. Dette bidrar også til at jeg kan få mange forskjellige syn på de samme sakene som vil hjelpe meg med å besvare problemstillingen. Utvalget har blitt gjort strategisk med sikte på å finne informanter som kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet (Tjora 2012:130). Det opprinnelige utvalget var planlagt å bestå av til sammen syv informanter, men dette ble noe redusert. Basert på kvaliteten som fremkom under intervjuene fant jeg ut at jeg kunne klare å gjennomføre undersøkelsen med de tre intervjuobjektene jeg fikk intervjuet.

Kriteriene jeg benyttet for utvalget var kompetansebasert. Det er sikkert mange i Rauma kommune som ville deltatt i intervju for å si hva de tenker rundt temaet, men det er nok ikke alle de som har kunnskapen til å bidra effektivt med å besvare problemstillingen. Rekrutteringen av informantene skjedde hovedsakelig basert på informasjon jeg skaffet på nettet, men mitt eget nettverk ble også benyttet for å finne passende informanter. Jeg kontaktet de fleste ved å først ringe informantene for å kunne presentere meg selv og oppgaven min å deretter forklare hvorfor jeg mente de var gode kandidater for å være med i undersøkelsen min. Til slutt spurte jeg om de var interessert i å delta. De resterende

kandidatene sendte jeg en epost til for å gjøre det samme. Da det var gjennomført sendte jeg et informasjonsskriv knyttet til oppgaven der det stod om deres rettigheter og hva jeg ville med oppgaven. Den skulle de signere og sende tilbake slik at jeg visste at de fortsatt var med på opplegget.

De fleste informantene hentet jeg ved hjelp av å lese meg opp på rapporter for å se hvem som var interessante å spørre. Ved ett tilfelle fikk jeg tips fra veilederen min om en potensiell kandidat jeg kunne høre om var interessert i å være med. Jeg var ikke kjent med noen av kandidatene før jeg startet med prosjektet så jeg hentet inn informanter utelukkende basert på informasjon jeg har samlet sammen siden jeg startet prosjektet. Det har gjennom samtalene på intervju og/eller informasjonsskriv blitt informert om bruken av lydbåndopptaker for å hindre tap av informasjon både under og etter intervjuene. Tilbakemeldingene jeg fikk fra kandidatene som svarte var positive og de uttrykte glede over å kunne hjelpe til med prosjektet mitt.

4.1.4 Intervjuprosessen

«Uformell intervjuing er et fleksibelt opplegg, men før datainnsamlingen bør forskeren utforme intervjuguide og vurdere grad av åpenhet» (Grønmo 2015:174). For dette prosjektet måtte jeg sende inn en søknad til norsk senter for forskningsdata for å få godkjent at jeg kunne gjennomføre intervjuene, før jeg startet selve intervjuprosessen. For intervjuguiden laget jeg noen overordnede temaer der jeg laget spørsmål til hvert tema. Hensikten med denne strukturen er at jeg får tatt for meg hvert enkelt tema for seg selv. På denne måten kunne jeg gå i dybden på hvert enkelt tema der intervjuobjektene kunne fokusere og gi reflekterte svar. Hadde ikke intervjuguiden vært strukturert ville det kunne bidratt til at svarene hadde vært mindre reflekterte og preget av kaos, dersom jeg hoppet mellom forskjellige temaer.

Tjora (2012) skriver at «dybdeintervjuets kvalitet hviler på opparbeidet tillit mellom forsker og informant». Jeg ønsket derfor å skape en avslappet stemning, der jeg før intervjuet startet med litt småprat og kom med litt informasjon om meg selv og prosjektet, samt hensikten bak prosjektet slik at informantene ville være avslappet. Jeg informerte informantene om tidsestimatet for intervjuene og om fullstendig anonymisering. De ble også informert om at de til enhver tid hadde mulighet til å trekke seg fra prosjektet. Jeg

understreket at jeg hadde god tid til å gjennomføre intervjuet, slik at informantene ikke følte de trengte å stresse med å komme med raske svar. Alle godtok bruken av notater og lydopptaker. Utgangspunktet mitt for intervjuet var intervjuguiden, men der det fantes uklare svar, eller svar jeg følte jeg burde finne mer ut av for å få mer informasjon om et tema.

Til sammen intervjuet jeg tre personer. Jeg ønsker å ha størst mulig anonymitet for mine informanter og velger derfor ikke å inkludere informasjon som alder, utdanning eller navn. Informantene kommer bare til å være listet opp som informant en, informant to og så videre, hvordan de er rekruttert, når de ble intervjuet og hvor lenge intervjuene varte. Lydopptaket ble gjort med en diktafon jeg fikk låne til prosjektet og jeg transkriberte raskt etter endt intervju. Det eneste jeg endret fra intervjuene er at jeg endret språket fra dialekt, over til bokmål. Etter endt transkribering ble lydopptaket slettet sånn at informasjonen kun kom frem på skriftlig dokument.

Å gjennomføre et slikt prosjekt er nytt for meg og har medført en del nerver knyttet til gjennomførelsen. Jeg har skrevet en bacheloroppgave før, men oppgaven var en litteraturstudie og medførte ikke noen intervjuer. Derfor var intervjuer det jeg var mest nervøs for. Jeg forsøkte å tenke at nervøsitet var naturlig når man skal gjennomføre noe man ikke har gjort før og heller fokusere på at nervøsiteten er en indikasjon på at oppgaven betyr mye for meg og at jeg vil gjennomføre den på en skikkelig måte. Jeg var litt bekymret for at nervøsiteten ville smitte over på informantene, men jeg tenkte at ved å begynne rolig og snakke litt løst med informantene før selve intervjuet startet, ville jeg senke skuldrene og gjennomføre på en avslappet måte. I etterkant av intervjuene satt jeg stort sett igjen med positive følelser og følte jeg gjennomførte på en fin måte.

Jeg forventet før intervjuene at informantene var litt varierende når det kom til snakkesalighet. Det er enkelte spørsmål som passer bedre for noen enn andre og jeg tenkte dermed at det var noen som ville svare lenge og utfyllende på noe, mens andre ville svare kort og presist på samme spørsmål. I etterkant av intervjuene ser jeg at intervjuobjektene snakket utfyllende om det meste. Det ble svart konkret hos noen, mens hos andre kom det veldig vie svar som tok for seg mye mer enn det det ble spurt om. Jeg ser på det som en styrke da det bidro til at jeg kunne finne opplysninger jeg ikke visste om fra før.

4.1.5 utfordringer i skriveprosessen

Når jeg skriver denne oppgaven, er Norge i en pandemi. Regjeringen har svart på denne pandemien med å anbefale sosial distansering og innfører nedstengninger til forskjellige tider. Dette gjør planleggingen for oppgaven utfordrende. I begynnelsen av semesteret var det flere plasser som ble stengt ned og man visste ikke hva som var åpent den neste uken. Dermed måtte jeg forsøke å være frempå med tanke på å låne bøker som jeg trengte fra biblioteket for å skrive teori og metode. Pandemien brakte også usikkerhet knyttet til gjennomføringen av intervjuene. Jeg hadde helst sett at alle intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt. Dette ble en utfordring når jeg skulle ta hensyn til både anbefalinger i forhold til smittevern fra regjeringen, samt ønsker fra informanter som ikke ville ta sjansen på å bli smittet dersom vi møttes fysisk for å gjennomføre intervjuet.

En annen utfordring som dukket opp, var at jeg tidlig i semesteret måtte bytte teori. Jeg hadde opprinnelig sett for meg å skrive om risikooppfattelse og finansialisering, men etter diskusjoner med veileder fant jeg ut at finansialisering ikke hadde noen relevans for denne oppgaven. Veileder foreslo da å bruke teorien om destinasjonsutvikling noe jeg var enig i. Destinasjonsutvikling er ikke en teori jeg har jobbet med tidligere. Dette resulterte i at jeg måtte starte med å lese meg opp rundt destinasjonsutvikling noe som igjen gjorde at jeg kom litt senere i gang enn ønsket med selve skrivingen. Senere måtte jeg også vike fra teorien om destinasjonsutvikling, da de ble for abstrakte. Dette gjorde at jeg måtte ut på leting etter ny teori igjen.

Tidligere nevnte jeg at jeg hadde problemer med å skaffe nok informanter. Dette var et stort problem og kunne potensielt føre til at jeg ikke satt med nok primærempiri til å gjennomføre oppgaven. Heldigvis var de intervjuene jeg gjennomførte av en kvalitet som gjorde at jeg fikk samlet sammen nok empiri, med bare tre intervjuobjekter, samtidig som jeg hadde et større fokus på sekundærempirien.

4.1.6 Ethiske vurderinger

All forskning som involverer mennesker har etiske implikasjoner (Everett og Furseth 2016). Som forsker er det viktig at du tenker over din egen posisjon opp mot prosjektet og etiske problemstillinger som kan dukke opp blant informantene. For eksempel hadde det

vært viktig for forskeren å diskutere sin egen etiske posisjon dersom forskeren jobber eller har jobbet for bedriften prosjektet handler om. Tjora (2012) skriver om ulike generelle etiske betraktninger som bør trekkes frem uavhengig av formelle juridiske krav. Dette er tillit, konfidensialitet, respekt og gjensidighet. De betraktningene skal være med å prege den kontakten som finnes med informanter og andre kontaktpersoner.

4.2 Sekundærempiri

4.2.1 Dokumentanalyse

I løpet av oppgaven fant jeg ut at det ville være hensiktsmessig å bruke en sekundærmetode som ville supplere primærmetoden. I analysen av oppgaven vil jeg supplere med offentlige dokumenter jeg leser gjennom og analyserer for å ta for meg andre meninger personer kommer med som jeg ikke har intervjuet i tillegg til data som tar for seg turismeutviklingen i området over tid. Dokumentstudien er en kvalitativ innholdsanalyse, og kvalitative innholdsanalyser har oftest en induktiv tilnærming (Grønmo, 2015:260). Dokumentanalyser handler om å gå gjennom data andre personer har hentet inn. Dette er gjerne en tidsbesparende metode der du som forsker slipper å måtte samle inn primærdataen. Ved å benytte meg av en dokumentanalyse vil jeg kunne unngå å belaste informantene unødige. En negativ side med dokumentanalysen er at jeg ikke har kontroll på kvaliteten bak selve studien, da den er skrevet av noen andre. Grønmo (2015:151) skriver at «Vurderingen av kvalitet retter oppmerksomheten mot datamaterialets pålitelighet og mulighetene for at materialet kan være påvirket av ulike problemer under datainnsamlingen.» Det er også viktig å vurdere om det er forsvarlig å basere de nye analysene på data som er innhentet for andre formål (Grønmo, 2015).

Formålet med dokumentanalysen er å se på hvordan situasjonen var rundt temaet turisme og Åndalsnes for noen år tilbake, da rapportene til Menon Economics, iVest Consult og forrapporten til Romsdalsgondol AS ble gjennomført. En etisk vurdering som bør gjøres her er at Menon Economics og iVest Consult blir bestilt av Romsdalsgondol AS for å gjennomføre rapportene. Jeg vurderer det likevel til at det er ikke noen stor grunn til å sette spørsmålstegn ved rapportene. Empirien ble også anskaffet gjennom å søke på møttereferater i Rauma kommunestyre som omhandlet gondolbanen. Jeg fikk tilsendt

rapporter fra en forsker ved høgskolen mens noen rapporter fikk jeg tilsendt fra intervjuobjektene etter jeg hadde intervjuet de.

Ved å gjøre det på denne måten vil det ikke nødvendigvis være de samme personene jeg intervjuer, som også uttaler seg i dokumentene. Jeg mener at informasjonen jeg skaffer, gir en god oversikt over hvordan situasjonen er, og hvordan situasjonen var når rapportene ble skrevet. Møtoreferatene fra kommunestyret anser jeg som objektivt skrevet med tanke på å beskrive hva som faktisk ble ment, da dokumentene må godkjennes ved det neste møtet.

4.3 Analysedesign

I selve analysen utførte jeg to analyser av informasjonen jeg hadde tilgjengelig. I primæranalysen samlet jeg inn informasjon fra informanter jeg deretter analyserte. I sekundæranalysen samlet jeg inn informasjon fra rapporter som tar for seg samme tema, bare noen få år tidligere, for å se på hvilke hensyn som var i fokus da. Siden primæranalysen er den viktigste av de to analysene, vil den bli vektlagt mest i form av tid og arbeid. Sekundæranalysen var hovedsakelig planlagt å bli brukt som støttelitteratur, men som følge av et betydelig bortfall i antall informanter, valgte jeg å tillegge sekundæranalysen mer tid og arbeid enn først planlagt.

4.3.1 Analysemetodikk for primæranalyse

Primæranalysen i denne oppgaven, er av det kvalitative slaget og har «som mål å gjøre det mulig for en leser av forskningen å få økt kunnskap om saksområdet det forskes på, uten selv å måtte gå gjennom de data som er generert i løpet av prosjektet» (Tjora 2012:195). For å kunne gjøre det lettere for meg i selve analysen, tar jeg notater under intervjuene. Notatene består av viktige punkter som har blitt tatt opp under intervjuet. Ved å gjøre dette ble det lettere for meg å se på viktige temaer som gikk igjen blant flere av informantene. Under selve transkriberingen ble flere slike temaer funnet. Samtidig oppdaget jeg også at det i tillegg var noen motstridende syn.

Etter jeg var ferdig med å hente inn informasjon og gjennomført transkriberingen, endte jeg opp med mye data som ikke var kodet. Dette opplevdes som litt frustrerende, da jeg ikke har hatt så mye erfaring med koding tidligere og fryktet at kodingen ville være en

utfordring. Etter hvert fikk jeg heldigvis mer kontroll over prosessen og syntes det var spennende og interessant å kunne klare å se de store linjene rundt dette temaet.

4.3.2 Analysemetodikk for sekundæranalyse

Etter at informasjonsplattformene ble valgt ut, startet jeg arbeidet med å gå nøye gjennom dokumentene for å finne empirien som var mest relevant for min oppgave. «Vurderingen av relevans tar sikte på å avklare om de foreliggende data er treffende ut fra problemstillingene vi skal belyse» (Grønmo 2015:151). Jeg var tidlig klar over at jeg skulle lese gjennom møtoreferatene til Rauma kommune for å skaffe meg en liten oversikt over tilbakemeldinger som hadde kommet inn fra forskjellige aktører i lokalsamfunnet. Jeg ønsket å bruke de tilbakemeldingene for å se på hvilke oppfatninger lokalbefolkninger hadde angående prosjektet.

Jeg tar også for meg analysene som ble bestilt til Romsdalsgondol AS, samt antall turister til området fra Vissitnordvest. Denne dataen vil hjelpe meg med å skaffe en oversikt som vil bidra til å besvare problemstillingen. Jeg leste nøye gjennom analysene for å skaffe meg et godt innblikk, og informasjonen fra Vissitnordvest brukte jeg for å se på utviklingen av turismetilstrømningen de siste årene.

5.0 Analyse

5.1 Primæranalyse

I denne delen av oppgaven vil jeg hente inn sitater fra intervjuene mine som jeg mener kan brukes for å kunne besvare problemstillingen. Disse sitatene vil jeg kommentere og sette i kontekst for å kunne gjøre de relevante. Sitatene er hentet frem basert på intervjuobjektene oppfattelse av destinasjonsutviklingen i Rauma kommune og deres tanker om hvordan det kan bli i fremtiden. Analysen vil inkludere systematisering, differensiering og sammenligning av de ulike intervjuobjektene utsagn for å kunne besvare oppgaven.

5.1.1 Rauma som turistdestinasjon

Jeg startet intervjuet med å stille spørsmålet: «Hvordan ser du for deg, eller ønsker du at Åndalsnes er i fremtiden?»

«Jeg ser for meg at Åndalsnes skal videreutvikle seg til å bli et sted med mange aktiviteter knyttet til de naturbaserte forutsetningene som Åndalsnes og Rauma har.»

Videre fremla jeg tall fra Menon sin rapport over hvor mange turister som kommer til Rauma og verdiskapningen som turismen medfører og blir spurt «Hvor viktig turistene er for Rauma?»

«Nei, det er sånn at utsagnet er at Rauma har trodd at de er en stor turist- og reiselivskommune, men når Menon har gjort den verdiskapningsanalysen så vises det nå at den verdiskapningen, omsetningen og sysselsetningseffekten av reiselivet er veldig liten i Rauma, og det skyldes jo i hovedsak at reiselivet er litt sånn som landbruk. De er ikke opptatt av kroner, men opptatt av antall dyr og dekar med kornareal. Sånn er også reiselivet med at de bare måler passasjerer, hvor mange som har vært på trollstigen, hvor mange som har gått Romsdalseggen. Så dette har vært en oppvåkning for Rauma da at verdiskapningen er så liten og er hovedmotivasjonen til å danne Romsdalen og da senere Romsdalsgondol.»

«Det er det som er problemet til Rauma. Det har vært en oppfattelse av at det har vært en veldig stor verdiskapning. Sannheten, som du er inne på, er at det dessverre ikke har vært tilfellet. (...) Og deriblant så er det nå kommet til realismen med gondol og at det kommer flere og flere produkt som skal bidra til å øke verdiskapningen for Rauma kommune. Med det bakteppet så vil jeg tro, eller ha stor tro på verdiskapningen i neste runde, statistisk sett vil være mye høyere, men det er nok mange som har levd på en falsk løgn om man kan bruke det uttrykket om at vi har hatt mye turisme i Rauma. Det stemmer nok på den måten at det har vært mange som har kjørt gjennom og over trollstigen, men det blir lite verdiskapning av litt eksos og en softis på toppen.»

«Verdiskapingstallet på 4% fra forprosjektrapporten viser også at det har vært for lav verdiskaping, og dette er en av grunnene til at man må tenke utvikling, og skape flere opplevelser og aktiviteter som turistene kan stoppe for å delta på, ikke bare kjøre rett forbi.»

Jeg stilte videre spørsmål om hva de mener er potensialet i fremtiden for Rauma, når det kommer til turisme:

«Rauma har som jeg har nevnt før vært et knutepunkt for turisme i mange år, og jeg ser veldig lyst på fremtiden for Rauma. Her er det nå så mange spennende prosjekt på gang, at jeg er helt sikker på at det vil bli en vekst i reiselivet i Rauma.»

«Ehhh. Nei det er litt vanskelig å si. Det har med at reiselivet er verdens tredje største næring før korona. Den næringen som vokste mest. Også får vi se hvordan det blir etter korona, men at vi vil være i en situasjon der hoveddelen av markedet har en god økonomi og god tid fremover. Slik at reiselivet vil kunne bli ... Jeg tenker at reiselivet kan bli den største næringen etter offentlig sektor i Rauma.»

Jeg stilte videre spørsmål om det var noen som taper på at Romsdalsgondolen blir bygget. Her kom det frem litt forskjellige svar:

«Det vil jeg håpe det ikke er. Men det er en viss fare for at noen av reiselivsaktørene som ønsker å profilere Rauma som et sted uten naturinngrep og at det er god plass, vil kunne oppleve at Romsdalsgondolen gir et feil budskap. Og at de dermed står i fare for å miste kunder. Men dette er noe jeg ikke tror vil skje.»

«Jeg tror kanskje at den eneste konkurrenten som gondolen har er skyliften i Loen. For det er litt av den samme målgruppen som er på Loen som det er på Åndalsnes. Og for eksempel hvis cruise starter på igjen så kan man egentlig velge om man vil ta gondolen på Åndalsnes eller på Loen med en cruisebåt oppover kysten. Jeg så nå i en forbindelse med ... Aftenposten hadde en sånn vestlandstur som de avverterte til sommeren (...) Og til tross for at de kjørte gjennom Nordfjord så var det Romsdalsgondolen de skulle ta på den turen der. Så det er en reell konkurranse om de samme kundene mellom Åndalsnes og Loen.»

«Eh, nei, det kan jeg ikke forstå hvem det skal være. (latter)»

Jeg spurte videre om hvem de tenkte kom positivt ut av byggingen av Romsdalsgondolen:

«Hele regionen vil direkte og indirekte tjene på at en slik stor ny attraksjon blir bygget. Både gjennom byggeperioden med lokale leverandører og arbeidsplasser, men også når den åpner selvfølgelig. Aktivitet avler aktivitet, og når man får mer å oppleve på et reisemål, så vil det være enda en god grunn til å bli en dag eller to lengre. Underleverandører knyttet til opplevelsen, og at man setter sammen nye opplevelsespakker knyttet til Romsdalsgondolen vil gi ringvirkninger til flere. Nye arbeidsplasser vil også gi økte skatteinntekter til kommunen.»

«Det er resten av det reiselivsorienterte næringslivet på Åndalsnes. I form av restauranter og handel og sånne ting, de ringvirkningene der og de er analysert i Menon rapporten da.»

5.1.2 Rauma kommune

Jeg gikk deretter mer inn på spørsmål som tok for seg Rauma kommune. Jeg startet med å spørre intervjuobjektene om hva deres oppfattelse av å være en turistkommune er og om Rauma er en turistkommune. Her var svarene spredt mellom at de enten er en turistkommune, noe det fra i fjor, og at de ikke er det. Det ene intervjuobjektet hadde et godt svar på hvorfor personen mente at Rauma er en turistkommune:

«Det er vel kanskje den kommunen i området vårt som har flest aktører som er avhengig av turismen også, det vil si innbyggerne i Rauma så der er nok definitivt svaret ja på det. Og der kan du jo bruke det verdiskapingstallet for å dokumentere i forhold til andre kommuner i Møre og Romsdal, med at de har et veldig høyt verdiskapingstall på det, når du ser i forhold til antall innbyggere så har de en stor andel.»

Jeg stilte spørsmål til de som svarte nei på om Rauma var en turistkommune om hva de tror skjer dersom Rauma går inn for å bli en turistkommune. Her kom det blant annet frem:

«Ja, nå ligger det klart i samfunnsplanen da som ligger 10 år fremover at det er en av de viktigste kildene til økonomisk vekst og på alle andre måter og, så det er som sagt tidligere at om du skal ha håp om å overleve, skape arbeidsplasser og aktivitet, for at det ikke skal bli en plass som er folketom når oktober kommer, november og de månedene så er det viktig at dette er i gang. Også er det, kanskje største ankepunktet som kan være, det er nettopp at beskrivelsen som jeg nettopp ga, at de kan bli litt som Geiranger, at det kan bli litt dødt på vinterhalvåret og full aktivitet på sommerhalvåret, og det må man da prøve å unngå, ved å skape helårsarbeidsplasser og helårsturisme da.»

Videre stilte jeg spørsmål om de hadde noen tanker rundt at Rauma kommune investerer i turismen. Her kom det frem at Rauma har et eget fond som aktører kan søke på, og personen kommer også inn på at kommuneøkonomien ikke står veldig bra til for tiden og det er lovpålagte tjenester som må komme først i prioriteringsrekkefølgen dersom kommunen skal bruke penger.

«De har et eget kraftfond med penger ut til aktørene som du kan søke på, og det er jo penger som er relatert fra kommunen sin side. Det er et vanskelig spørsmål, sånn i kroner og ører, men de har jo veldig fokus. Tilbake til det med at de er en turistkommune, så har jo de sagt i samfunnsplanen sin tydelig at de skal satse på reiseliv. Jeg tror nok mye av det de legger til rette for og jobber for, kan du huke av på reiselivsbiten da, hvis du ser bort fra sånn lovpålagte, helse og skole og det der, så er det en ganske stor bolk der som. Ja, kall det næringsutvikling da, og mye av næringsutviklingen er reiseliv.»

Videre kom vedkommende inn på at kommuneøkonomien spiller en viktig rolle:

«Men, man vet at det ganske tøffe tak for tiden og Rauma står i fare for å komme på ROBEK-listen nå, så det er ganske harde prioriteringer tror jeg fra kommunen sin side på ting de egentlig ikke må gjøre. Og mye av reiselivssatsingen er ikke noe som er lovpålagt. (..) Så selvfølgelig så kunne en ønsket seg enda mer, men realiteten er vel at det kanskje ikke er så lett for kommunen å gjøre så mye mer enn de allerede gjør da.»

Jeg stilte videre spørsmål om de tror Rauma kunne investert i noen andre turisttilbud enn det de tilbyr nå. Der kom det blant annet frem at kommunen kan bruke penger på ting som indirekte går som turisttilbud, men som også går til lokalbefolkningen. Videre kommer det også frem at det heller er viktig at kommunen ikke hindrer private fra å drive med utvikling.

«Ja, det vil jo være, men som vi var inne på i sted så er det klart at, først og fremst må det være investorer og private og andre som driver frem prosjektet da, men det som eventuelt kommunen kan ta å legge til rette for er jo infrastruktur. Akkurat nå er det ikke så aller verst, ganske bra for øvrig, men det må hele tiden være på tilretteleggersiden for å si det sånn, så man ikke hindrer den private utviklingen.»

5.1.3 Markedsføring og turismen

Jeg gikk deretter videre til å spørre litt om markedsføringen av Rauma og hvilken påvirkning den har på turistene.

På spørsmål om hva intervjuobjektene tenkte rundt markedsføringen av Rauma, med tanke på filmene og tv-seriene som har spilt inn i området, svarte de litt forskjellig. De var alle enige om at i alle fall tv-seriene hadde en påvirkning, men de var uenige i hvor stor den påvirkningen var:

«Jeg tror korona forklarer mer av den boosten som var i fjor enn kompani Lauritzen, men sånne ting har en effekt, men hvor mange gærninger som begynner å reise for å oppleve sånne innspillingssteder det er jeg litt usikker på. Det hadde vært morsomt å få testet det her hundretusener som ser på kompani Lauritzen også spurt de om de visste hvor denne innspillingen foregikk hen. Men det er gratis markedsføring, uten tvil.»

«Det tror jeg har hatt en stor påvirkning, spesielt siste.. I fjor med kompani Lauritzen og gjentakelse i år også har du 71 grader nord som er fast innom også de store filmene gjenstår og se. Det er blandede oppfatninger av akkurat det. Jeg har mer tro på lokale serier.. Altså nasjonale serier da som går rett mot det norske markedet. Vi har veldig lett for å snakke om utlendinger når vi snakker om turismen, men jeg tror vi skal få tak i enda flere nordmenn. Der ligger nøkkelen til mye. Og sånne serier som dette er et klart løft og ville kostet millionvis, hundremillionersklassen for å få samme markedsføringen som for eksempel kompani Lauritzen gjør.»

«Eh.. Vi ser jo helt klart at kompani Lauritzen og delvis også 71 grader nord, de har vært her flere ganger, har gitt en boost på spesielt det norske markedet som ser de seriene der da, det er ikke så mange utenlandske, foreløpig i alle fall som ser kompani Lauritzen. Men vi så jo det i fjor at da var det veldig mange henvendelser som gikk på Rampestreken som var knyttet til at de hadde sett at kompani Lauritzen hadde vært på ett eller annet sted der det så fint ut, så der ville de da. Så det. Og det som er bra nå er at det blir tilbudt turer og du kan kjøpe deg litt sånn

kompani Lauritzen-aktige aktiviteter sånn at det blir gjort. (...) Også når du tenker på de andre.. Mission impossible og de typer produksjoner så er jo det. Det har en effekt når de er der og filmer, for da er det oppmerksomhet internasjonalt og at Tom Cruise er «in Norway, in the middle of nowhere» (...) Vår markedsføring er jo at vi har laget saker som vi har spredd ut som går på det her med at, kom til verdens fineste filmkulisse, kom hit for både Tom Cruise og James Bond og alle de har jo valgt vårt område som filmkulisse. Det må være en grunn til det (latter). Så vi har prøvd å spille litt på den vinklingen da men det er nok mest tydelig effekt av den norske produksjonen da til det norske markedet.»

Jeg stilte spørsmål om personene trodde økt cruiseturisme ville ha en påvirkning på andre typer turisme og på hvilken måte. Her kom det blant annet frem at økt cruiseturisme kan komme på bekostning av andre typer turismer.

«Det er jo en liten mismatch mellom eh, hvis du tenker en gjest som kommer med bil da som kommer til en plass som er stappa med cruiseturister. Da har du ikke helt. Da er det litt sånn, da her du ikke så lyst til å være der for da er det så mange andre som er der fra den båten. Du hadde kanskje sett for deg at her skulle det være litt mer roligere og ikke så mange folk, så det er en balanse der på hvor går grensen på, og det er ingen som tørr å sette den grensen på hvor mange cruisepassasjerer du skal ta imot ikke sant.»

Vedkommende kom videre innom kalkylene som ble gjort på Romsdalsgondolen:

«Det ble gjort noen kalkyler, spesielt på gondolen som sier, hvor mange gjester som skal komme fra ulike, ja om det er cruisegjester eller andre. Jeg mener at det ble sagt 10% eller noe sånt.»

Ja, 10-15% eller noe sånt, jeg har tall på det.

«Så de har jo faktisk ikke lagt inn så veldig mange, de forventer ikke. De har lagt det ganske lavt egentlig da på cruise for å se på kalkylene sine. Som for så vidt kan være lurt å tenke at vi må, vi må bygge publikum ut fra hva som er mest realistisk også.»

Jeg stilte spørsmål om det var noen flaskehalsler i Åndalsnes. Her kom de frem at det var noe som kunne karakteriseres som flaskehalsler:

«Det kan være servering, på restauranter eller cafekapasitet det er jo begrenset i forhold til det store volumet som egentlig er i området da, det er en ting. Også har du jo toget. Det er litt høna og egget situasjonen da. Vi synes toget kommer for sjeldent ned dalen, jeg tror det er fire ankomster daglig, fire avganger, begge veier og det betyr jo at ... det er et lite tog med få personer så vi hadde jo ønsket at det var mye mer kapasitet på toget»

5.1.4 Korona

Jeg kom videre innom temaet korona og hvilke tanker de har knyttet til det. Jeg startet med å stille spørsmål om de tror turisttilstrømningen vil endre seg som følge av korona. Her kommer det frem at de tror turisttilstrømningen vil endre seg, men ikke at antallet turister nødvendigvis går veldig ned. Det blir blant annet sagt at det var mange av de ferierende før koronaen kom som var norske, og dermed ikke blitt hardt rammet av mangelen på internasjonale turister.

«Jeg tror faktisk ikke at volumet kommer til å forandre seg, men sammensetningen kommer til å forandre seg. Vi får mye mindre innslag av cruise gjester og mye mer innslag av norske gjester.»

«Nei, altså, det vil nok sikkert føre til endringer, men jeg tror for Norge og Rauma sin del så vil det nok kanskje folk vil bli enda mer bevisste på å velge småplasser da, litt mer landligere plasser kanskje. Det vil nok kanskje gå en stund før skikkelig storbyferie vil være det mest hotte. I det lyset så tror jeg kanskje det vil være en positiv endring faktisk.»

«Ja vi ser jo litt endringer med, selvfølgelig så lenge vi bare får lov til å reise i Norge så er det nordmenn som er her da, men det har vi jo hatt ca 70% av gjestedøgnene i området var norske før pandemien også, så vi har ikke den store internasjonale potten.»

Jeg spurte også om de tror Rauma er i en sårbar posisjon dersom turistene uteblir over en lengre periode. Her kommer det frem at intervjuobjektene er litt uenige. Her svarer én at siden verdiskapningen fra turismen ikke er så stor så er det ikke så ille, mens andre svarer at de er i en sårbar posisjon fordi det er så mange jobber som kan kobles opp mot turistene som kommer på besøk.

«Ja, både ja og nei da for, som du var inne på i starten så har ikke verdiskapningen vært så altfor stor. Så har det kanskje vært mer det psykiske, men eh.... Ja, vi er sårbar på den måten at det er en del næringer som har sine penger selvfølgelig som bensinstasjoner og andre sånne trafikale ting og slike ting da men, jeg har ikke noen tro på at turistene uteblir så det er nesten irrelevant.»

«Ja, det tror jeg, hvis ikke må de omstille mye, for det er mange som er avhengige av den verdiskapningen som skjer da i reiselivet. Jeg var på et møte for ikke så lenge siden som var en elektriker da i et elektrikerfirma som var på et reiselivsmøte og han sa at om det går bra med reiselivet så går det bra med meg og, med mitt firma og han har jo ikke noe, du tenker ikke på det som en reiselivsaktør, et elektrikerfirma, men de får selvfølgelig oppdrag som er relatert til det så. Hvis du tenker Åndalsnes og Rauma uten turister, eller uten reiseliv så er det en puls og noe som vil falle sammen, både på handelssiden og så matvarer og den biten og restauranter, serveringsbiten og hotell, det vil bare falle litt sammen rett og slett uten dem.»

5.1.5 Romsdalseggen og forrapporten

Deretter stilte jeg spørsmål som kom inn på Romsdalsgondolen og gondolens påvirkning. Jeg startet med å stille spørsmål rundt den økonomiske delen av byggingen. Her kom det blant annet frem svar som baserer seg på rapportene som er laget for gondolprosjektet:

«de (Menon) har laget en businesscase basert på at investeringene koster 280 millioner og at det blir 110 000 årlige reisende. Og det viser jo at dette er et lønnsomt prosjekt da. Også ligger jo risikoen i hvor mye dyrere enn 280 millioner

det blir, og om du klarer 110 000 gjester årlig. Du klarer i alle fall ikke det første året når du åpner 1.juni.»

På spørsmål om hva de tenker om hva andre i området tenker om byggingen av Romsdalsgondolen kommer det blant annet frem:

«Ja, det er sikkert delte meninger om det, for akkurat i Norge høres det nesten ut som at å bygge gondol er det samme som å bygge et atomkraftverk, voldsom til inngrep og investering og sånne ting med dramatiske konsekvenser, men det er et lite hus ned med sjøen og et lite hus oppe på fjellet også går det noen kabler imellom. (...) men jeg ser på det som en naturlig del av en infrastruktur i en tindehovedstad da, og komme seg opp på byfjellet akkurat på samme måte som man tar Ulriksbanen i Bergen, eller fjellheisen i Tromsø, enhver by må ha en ordentlig gondol (latter).»

Jeg stilte videre spørsmål om de trodde gondolen ville ha en effekt på de som går over Romsdalseggen. Her hadde de litt forskjellig fokus, en av intervjuobjektene fokuserte på at det var flere som sluttet å gå turen enn folk som startet å gå turen. En annen fokuserte på hvordan folk kommer seg gjennom turen.

«Det kan godt hende at det er noen nå som ikke vil gå fordi gondolen har kommet. Også kanskje for hver en av de som slutter å gå som kommer det ti nye isteden. Ingen av oss som har sluttet å gå i alpene fordi vi går forbi en restaurant oppe på fjellet, eller om vi har valget om å ta en gondol ned igjen til bygda.»

«Ja, jeg tror kanskje den vil ha den effekten som vi er inne på til slutt at veldig mange.. Eller veldig mange er vanskelig å si, men at noen da, eller en god del vil ta gondolen ned. Og veldig mange vil nok benytte seg av serveringstilbudet når de kommer dit, over Romsdalseggen, og det er ikke sikkert at man går ned heller etter det serveringstilbudet så jeg tror nok mange vil. Jeg tror det har en positiv effekt på hele Romsdalseggen.»

Jeg stilte deretter spørsmål om hva de tenker rundt slitasjen på Romsdalseggen. Her kom de blant annet med noen tall og hvem som var ansvarlig for vedlikeholdet av stien som går over Romsdalseggen:

«Ja det er en sånn kritisk faktor. Nå var det vel en 35 000 som går over Romsdalseggen, eller som gikk over Romsdalseggen i fjor, og klart at det krever vedlikehold (...). Det er jo DNT som har ansvaret for stien og skiltingen der, så nå er det en regel at de som tar den bussen, den offisielle bussen til Vengedalen. Jeg tror det er 100 kroner av den 200 kroners billetten går direkte tilbake til vedlikehold av Romsdalseggen. Så det er sånn at du betaler på en måte for at den skal bli holdt vedlike da og da er det viktig at flest mulig tar den bussen, for hvis.. Et liten sånn regnestykke som vi så var jo at ca 7000 tok den bussen i fjor, men så er det 35 000 som har gått over Romsdalseggen. Det vil si at veldig mange andre kommer dit på en annen måte og ikke benytter seg av bussen og heller ikke gir tilbake noe.»

Til slutt stilte jeg spørsmål om bærekraftsbegrepet og at den er som skreddersydd for utviklingen i Romsdalen og hva de tenkte rundt dette. Her ble det blant annet sagt at hva som er bærekraft kommer litt an på hvem du spør, fordi folk har forskjellige syn på hva man tenker er bærekraft.

«Det tenker jeg at de har et stort fokus på det og det er alltid en sånn definisjon da, ja hva er egentlig bærekraft og hva tenker du når du hører bærekraft og hva tenker naboen liksom, og vektingen mellom de tre pilarene er også en stor diskusjon. Er det miljø som er viktigst, er det økonomi. Så den der er en sånn evig diskusjon som er vanskelig å bli enig om, spesielt lokalt, det var mye lokale skrivelser og protester da når de planene kom, men jeg føler at det prosjektet nå har på en måte landet mye mer i forhold til å forklare hvordan de ønsker å jobbe og forklare at de ønsker å ha lokale leverandører og at de ønsker å ansette folk lokalt.»

5.2 Sekundæranalyse

5.2.1 Introduksjon

Primæranalysen handlet om å få frem de forskjellige intervjuobjektene sine holdninger knyttet til deres oppfattelse av risiko og destinasjonsutvikling i Åndalsnes. Her ble det blant annet avdekket at intervjuobjektene var veldig bevisste på hvilke problemer som mest sannsynlig kunne oppstå, og at de hadde planer for å minimere risikoen på forskjellige områder.

I sekundæranalysen skal jeg gå sette de teoretiske rammeverkene mot rapportene som har tatt for seg Rauma for noen år tilbake når analysene knyttet til prosjektet Romsdalsgondolen ble gjennomført. Jeg supplerer analysen med å se på flere rapporter knyttet til prosjektet, som også går i detalj på andre deler av næringen i Åndalsnes knyttet til turismen. De rapportene jeg har brukt i opparbeidelsen av informasjon til intervjuene, var planomtale gondolbane Åndalsnes av iVest consult (iVest Consult 2019), forprosjektrapporten til Romsdalsgondolen AS (Romsdalsgondolen AS 2019), og rapport på forretningsplanen til gondol Åndalsnes av Menon Economics (Iversen et al 2017). Til å analysere dokumenter benyttet jeg meg av Rauma kommune og deres arkiv for møtereferater. Der har blant annet privatpersoner kunne sende inn merknader på gondolprosjektet før det ble vedtatt, samt høringssaker og klagesaker. Fra en av intervjuobjektene fikk jeg også en link til Visitnorway (Business.visitnorway.com) som tar for seg reiselivets verdiskaping i Norge. Det er vanskelig å sammenligne bare basert på de tallene fra Visitnorway, da forskjellige kommuner har forskjellige attraksjoner for reiselivet, men det er en indikasjon som kan være til hjelp. Datasettet tar for seg tall tilbake til 2016 og frem til 2019.

5.2.2 Gjennomgang av dokumenter

Tallene som kommer frem i Visitnorway (business.visitnorway.com) viser at, for Møre og Romsdal som helhet, var året 2019 en betydelig nedgang i forhold til 2018. Samtidig kan man se at tallet for 2019 fortsatt er større enn 2016 og 2017. For Rauma sin del var tallene litt mer annerledes. Der var tallene som ble innrapportert for 2019 betydelig lavere enn årene 2016 - 2018. Samtidig viser tallene at det var en jevn økning fra 2016 til 2018, noe

som kan indikere at 2019 var et unntak når det kom til verdiskapningen fra turisme. Intervjuobjektene sier i primæranalysen at 2020 var et veldig godt år når det kom til turismen for Rauma sin del. Dette tyder på at turismen i det mellomlange løp ikke er på vei nedover, men heller på vei oppover.

I en av kommunestyremøtene under vedlegg til privat detaljregulering for Romsdalsgondolen, kommer det frem at det har vært innspill på prosjektet. I det ene dokumentet står det at det har vært 23 innspill og merknader, og fire innvendinger mot prosjektet. De fordelte seg mellom syv offentlige instanser, ni interesseorganisasjoner/lag/firmaer og elleve fra privatpersoner/private parter. Innholdet i innspillene fra privatpersonene handlet om inngrepene prosjektet ville ha på naturen, økt cruiseanløp, vedlikehold og mer, i tillegg til risikoen for at det kommer sterk vind i fremtiden. Her kommer det blant annet frem at en person mener: «Vind er for lite utgreid, og at det må gjøres vindmålinger for heile traseen. Viser m.a. til sterk lokal vind med hyppig og kraftige vindkast («Skjella»»)» (Acos.no 2019). De andre innspillene som ble sendt inn fra privatpersonene kan trekkes opp mot det kognitive perspektivet da personene har laget seg et bilde på hvordan gondolen påvirker lokalsamfunnet og naturforringelser i fremtiden. Her ble det blant annet tatt frem: «Ønsker ikke gondolbane med servering og overnatting på toppen. Dette synes å ha for store negative konsekvenser for natur, miljø og friluftsliv.» og: «Er imot prosjektet. Viser bla. til områdets verdi (utsikt til natur), profitt for utbygger på bekostning av natur og for mange turister (jfr. Prekestolen)» (Acos 2019). Interesseorganisasjonene sine innspill handlet mye om bekymringer knyttet til forringelse av naturoplevelsen på Nesaksla, og problemer knyttet til flere turister som går på Romsdalseggen i motsatt retning av hovedstrømmen og parkering. Dette kan også sies å være i tråd med det kognitive perspektivet, da de lager sitt eget bilde på påvirkningene med gondolbanen og inngrepene den har på naturen. De offentlige instansene kom med merknader hovedsakelig knyttet til deler av planen som ikke var godt nok utbredt.

Menon Economics kom med forrapporten for Romsdalsgondolens forretningsplan tilbake i 2017. I denne rapporten ble det intervjuet mange interessenter med tilknytning til enten Rauma som turistdestinasjon, eller andre plasser i Norge som driver med gondoltrase. Det kommer ikke frem hvem som har de forskjellige ytringene, men de er delt opp i behov fra reiselivsnæringen og turistene/operatørene. Den består også av innspill fra den lokale reiselivsnæringen, andre gondoloperatører og turistene/operatørens side. I denne

rapporten kommer det frem mye informasjon som jeg kan bruke i min analyse. Jeg må samtidig være oppmerksom på at de som blir intervjuet kan ha egeninteresser i form av bedrifter eller lignende som tjener på at gondolen blir bygget, og støtter den selv om det skulle være usikkert om gondolen vil være økonomisk gunstig.

I rapporten kommer det blant annet frem at den lokale reiselivsnæringen mener reiselivet har behov for å øke helårsaktiviteten for å få mer bærekraftige arbeidsplasser og produkter. Det står at kapasiteten på overnattingsiden er sprengt om sommeren, mens om vinteren finnes det mange ledige overnattingsplasser. Det er ifølge næringen behov for flere grunner til å komme til Åndalsnes sentrum for å få turister til å tilbringe mer tid i kommunen.

Den lokale reiselivsnæringen sier også at de ser en økende mengde fotturister over Romsdalseggen og de mener en gondolbane kan bidra til å gjøre denne turen mer tilgjengelig for alle, da nedfarten fra Nesaksla er bratt og utfordrende. Et annet aspekt er om gondolen ville være av et slikt inngrep i naturen at turopplevelsen blir ødelagt for det aktive segmentet, men dette kom de frem til at ikke ville skje. De er derimot svært usikre på om Romsdalsgondolen er en god nok business case da de mener den har lite potensiale for å kombinere med skiturisme om vinteren og det finnes andre fjell i nærheten som passer mye bedre for toppturistene.

Det man kan se ut fra dette er at ingen av de som blir intervjuet fra den lokale reiselivsnæringen nevner data eller tall på hvorfor de mener det de mener. Dette er muligens noe som ble sagt under intervjuprosessen, men det er ikke tatt med i Menon sin rapport. Dermed tyder det på at intervjuobjektene svarer basert på hva de mener og tror, noe som samsvarer med det konstruksjonistiske perspektivets holdninger.

Andre gondoloperatører snakker for det meste om hvilke aktiviteter og organiseringer som fungerer for deres gondol. I rapporten kommer det frem at de i Tromsø anslår at 1/3 av cruiseturistene vil ta gondolen, men at det er kapasitetsbegrensninger. Det står ikke noe om de anslagene er forankret i noen undersøkelser eller noe lignende. Bryllupene og selskapene sier de genererer aktivitet hele året, men de sier heller ikke noe om eksakte tall eller data og kan også plasseres innenfor det konstruksjonistiske perspektivet.

Når det kommer til turistenes og operatørenes behov, var det kun de som betjener turistene som ble intervjuet, ikke turistene selv. Her kommer det frem at det er veldig mange turister som er gjennomfartsturister og overnatter andre plasser, og sier det er naturlig å tilrettelegge for produkter som gjør at folk stopper opp i Rauma. Operatørene mener at dette kan gjøres noe med gjennom å tilby flere produkter. De sier at Rauma har en av Norges best besøkte turistattraksjoner med 800 000 besøkende i året og denne er lett tilgjengelig med bil, tog og fly. Det er attraktive sentrumsfunksjoner, men det ikke er nok som skjer i Åndalsnes per i dag. De sier at mange turister etterspør soft adventure-produkter som ikke krever god fysisk form og at gondolbanen passer fint inn som et slikt produkt. Operatørene viser til noen tall både direkte, ved antall turister som besøker trollstigen, og indirekte at overnattingskapasitetene om sommeren er sprengt. Operatørene svarer på en måte som samsvarer litt med det som kommer frem i det teknovitenskapelige perspektivet, men de svarene de gir samsvarer også litt med det konstruksjonistiske perspektivet når de snakker om tilgjengelighet med fly og attraktive sentrumsfunksjoner.

Menon-rapporten i seg selv inneholder mange beregninger for hvordan turismestrømningen kommer til å være, samt beregninger ved det økonomiske aspektet av gondolbanen i ulike scenarioer. Dette tyder på at rapporten baserer seg på veldig mye data og tall for å komme frem til sin vurdering av prosjektet og kan sies å være i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet.

5.2.3 Oppsummering av sekundærempiriske funn

Dokumentene gjennomgått i sekundæranalysen forteller om relativt mange personer og organisasjoner som har hatt innvendinger eller kommentarer knyttet til Romsdalsgondolen. Samtidig ser man at Romsdalsgondol AS tar hensyn til mye av det som kommer inn og lager nye reviderte planer. Dette er både med hensyn til befolkningen, men også for å ha gode nok planer for ulike scenarioer som mulighet for skred og lignende.

Det er en svakhet med tallene for verdiskapning at jeg ikke har tallene fra 2020, men jeg mener at de fire foregående årene gir en grei indikasjon på hvordan turismenæringen gjorde det før pandemien kom.

Menon Economics-rapporten viser at intervjuobjektene de spurte, svarer noen i tråd med det kongnitive perspektivet, men også litt i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet. Rapporten i seg selv er hovedsakelig i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet.

6.0 Drøftelse

I denne delen av oppgaven vil jeg ta det empiriske materialet jeg har presentert i analysedelen, og drøfte det opp mot teoriene om risikooppfattelse. Jeg anvender det teoretiske rammeverket med den hensikt å få en oversikt over de ulike personers risikooppfattelse. Hensikten med denne drøftelsen er å konkretisere hva analysearbeidet sier om oppgavens overordnede problemstilling. Drøftelsen vil bli strukturert etter funnene som har kommet frem i analysedelen og deretter blitt brukt for å svare på hovedproblemstillingen: «Hvordan var ulike aktører sin risikooppfattelse av destinasjonsutviklingen i Rauma kommune i tiden der gondolprosjektet ble vedtatt og bygget?»

Ut fra det teoretiske rammeverket kommer vi inn på teknovitenskapelige risikooppfattelser som tar for seg grundige undersøkelser eller analyser basert på tall og data, og om personer tar en beslutning basert på dette, sammen med sannsynligheten for at det samme skjer i fremtiden (Taarup-Esbensen 2019). Den kognitive risikooppfattelsen handler blant annet om at personene er tapsavers (Kahneman 2011). I den konstruksjonistiske delen av det teoretiske rammeverket er det snakk om en risikooppfattelse der personene skaper sin egen fortelling om temaet og at oppfattelsen er formet av allerede eksisterende kunnskap (Taarup-Esbensen 2019).

6.1 Rauma som turistdestinasjon

6.1.1 Teknovitenskapelig perspektiv

Da jeg stilte spørsmålet om hvor viktig turismen er for Rauma kom alle intervjuobjektene inn på at verdiskapingstallet som har blitt fremlagt i Menon-rapporten var lavere enn forventet. Det kom også frem hos noen av intervjuobjektene at oppfattelsen av hvor viktig turismen var for Rauma endret seg når denne rapporten ble lagt frem. Det kom også frem under spørsmålet om Rauma sitt potensiale i fremtiden at svaret baserer seg på hvordan det har vært før og ser positivt på fremtiden.

Videre kom spørsmålet om turistene er viktige eller ikke for Rauma. Svarene som kom frem her er basert veldig på rapporten som ble lagt frem av Menon Economics når de gjennomførte sin rapport. Det kommer blant annet frem at Rauma har trodd at de er en stor

turist- og reiselivskommune, men at det endret seg når de så tallene for verdiskaping fra reiselivet. Videre snakker de om å utvikle seg for å endre på dette. De svarene har klare teknovitenskapelige trekk da de fokuserer på tall for verdiskaping i svarene de gir.

Jeg stilte deretter spørsmålet om hva de mener er potensialet i fremtiden for Rauma når det kommer til turisme. Her var det litt forskjellige oppfattelser som kom frem i lyset. Det første sitatet tyder på at noen har tatt for seg hvordan Rauma har vært tidligere og ser på det som sannsynlig at trenden fortsetter med turismen, samt at den kommer til å vokse i fremtiden. Dette er empiri som kan knyttes opp mot det teknovitenskapelige perspektivet da man i dette perspektivet ser på tidligere data og tall, og ser for seg sannsynligheten for at trenden fortsetter. Samtidig svarer en av de andre intervjuobjektene først med data som sier noe om hvor stor sektoren var tidligere og videre at personen tror at reiselivet kan bli blant de største i området. Her kan man også trekke paralleller til det teknovitenskapelige perspektivet, siden personen viser til data og tall, og sannsynligheten for at trenden fortsetter.

Et av intervjuobjektene henviste til Menon sin rapport og ringvirkningene som er analysert, som begrunnelse for hvem som kom positivt ut av byggingen av Romsdalsgondolen. Dermed kan vedkommende sies å svare i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet da personen begrunner svaret sitt på data hentet inn gjennom analyser.

6.1.2 Kognitivt perspektiv

Jeg stilte spørsmål til intervjuobjektene om de mener det er noen som taper på at Romsdalsgondolen blir bygget. Ett av svarene var at profileringen fra reiselivsaktørene kan gi feil budskap og står i fare for å miste kunder, men personen tror ikke det vil skje. Jeg tolker utsagnet som at personen er redd for å miste kunder. I frykt for å miste kunder sier personen at det ikke er en reell mulighet, selv om det alltid er en mulighet at personer ikke kommer til en plass lengre. Det som blir sagt her tolker jeg til å være i tråd med det kognitive perspektivet for risikooppfattelse.

6.1.3 Konstruksjonistisk perspektiv

I analysen kom det frem at det ble ønsket hvordan Åndalsnes skulle være i fremtiden. Svaret som kommer frem, har likhetstrekk til det konstruksjonistiske perspektivet. Svaret er formet av den personens syn på hvordan vedkommende ønsker at Åndalsnes er i fremtiden og er basert helt på intervjuobjektets preferanser.

På spørsmålet om intervjuobjektene mener at det er noen som taper på at Romsdalsgondolen blir bygget, svarte to av intervjuobjektene i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet når de sier at de ikke kan forstå hvem det skulle være som taper på at Romsdalsgondolen blir bygget, og at den eneste reelle konkurrenten er skyliften i Loen. Her har intervjuobjektene laget sin egen oppfattelse av hvem som eventuelt kommer til å komme negativt ut av byggingen da de bygger svaret sitt på deres egne tanker om hvem som kommer negativt ut av prosjektet.

Jeg stilte intervjuobjektene spørsmål om hvem som kommer positivt ut av byggingen av Romsdalsgondolen. Empirien som kommer frem i svarene, tyder på at det ene intervjuobjektet har skapt sin egen fortelling om hvordan gondolen skal påvirke regionen gjennom at aktivitet avler aktivitet, uten at personen kommer med data på hvordan eller hvorfor dette skjer. Det virker som personen tar det for gitt at Romsdalsgondolen blir en suksess og at den medfører en positiv utvikling for Åndalsnes. Dette tolker jeg til å være i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet.

6.2 Rauma kommune

6.2.1 Teknovitenskapelig perspektiv

I den ene delen av analysen kommer vi blant annet inn på spørsmålet om intervjuobjektene mener at Rauma er en turistkommune eller ikke. Her ser vi at intervjuobjektene kommer med forskjellige svar. Det virker som det blant annet kan være på grunn av at de har forskjellige oppfatninger av hva det vil si å være en turistkommune. Svaret som kommer frem her er begrunnet i at verdiskapingstallet i forhold til antall innbyggere er veldig høy sammenlignet med andre kommuner i området, og at Rauma er den kommunen i området

med flest aktører som er avhengige av turismen. Svaret kan trekkes opp mot det teknovitenskapelige perspektivet, da svaret er begrunnet i tall fra en analyse.

På spørsmål om personene hadde noen tanker rundt Rauma kommune og investeringer i turismen, svarte de blant annet at kommunen har et eget kraftfond med penger aktører kan søke på, men at kommunen står i fare for å komme på ROBEK-listen. Dette gjør at det er viktig hvordan de bruker pengene sine. Svaret er basert på hva som blir gjort i dag og hvordan personen tror de gjør det fremover og at kommunen ikke bør gjøre mye mer enn det som er lovpålagt grunnet økonomien. Dette kan sies å være i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet, da personen bruker data om kommunens økonomi for å begrunne hvordan kommunen bør bruke pengene sine.

6.2.2 Kognitivt perspektiv

Jeg stilte spørsmål videre til de som sa nei på spørsmålet om Rauma er en turistkommune eller ikke, og om hva de tror skjer dersom Rauma går inn for å bli en turistkommune. Her sies det at det er viktig at Rauma blir en turistkommune og at det ligger i samfunnsplanen at det er en av de viktigste kildene til økonomisk vekst. Personen sier at det er viktig å få dette i gang for å overleve, skape arbeidsplasser og aktivitet. Dette høres ut som en person som svarer basert på følelser da personen bruker kraftige ord som å overleve. Jeg mener derfor at svaret på spørsmålet kan trekkes opp mot det kognitive perspektivet.

6.2.3 Konstruksjonistisk perspektiv

På spørsmål om Rauma kunne investert i noen andre turisttilbud enn det de tilbyr nå, ble det blant annet svart at kommunen hele tiden må være på tilretteleggersiden så man ikke hindrer den private utviklingen. Denne personen er en som har investert i den private utviklingen i Rauma og jeg vil på bakgrunn av dette si at dette svaret kan knytte seg opp mot det konstruksjonistiske perspektivet, ettersom svaret personen gir virker å være av en politisk karakter der det offentlige skal være en tilrettelegger for det private.

6.3 Markedsføring og turismen

6.3.1 Teknovitenskapelig perspektiv

Jeg spurte om cruiseturismen ville ha en påvirkning på andre typer turisme og på hvilken måte. Empirien viser at de tror bilturister ikke er veldig fornøyd da turistene er av oppfatningen at Åndalsnes var en rolig plass. Svaret kan sies å være i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet, da personen begrunner svaret med antakelser om hva turister forventer når de kommer til Rauma, og hvordan de reagerer på cruiseturisme. Samtidig kom personen innom kalkylene i rapporten til Menon for Romsdalsgondolen og at tallene for andel cruise gjester som tar gondolen er ganske lave. Her kan det sies at personen svarte i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet ettersom personen henviser til kalkylene i Menon-rapporten.

6.3.2 Kognitivt perspektiv

Innenfor temaet om markedsføring og turismen, fikk jeg ikke noen svar som kunne knyttes til det kognitive perspektivet.

6.3.3 Konstruksjonistisk perspektiv

På spørsmålet rundt markedsføringen av Rauma, med tanke på filmene og tv-seriene spilt inn i området og påvirkningen de kan ha hatt på turismen, svarer de blant annet at de tror korona forklarer mer økningen i antall turister, men at tv-seriene har en effekt. En annen svarte at personen tror de har en stor påvirkning. Svarene er i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet der personene svarer basert på hvordan de tror tv-seriene har en effekt på andre personer, uten å komme med noen tall eller data som underbygger deres påstander.

Den siste svarte på spørsmålet ved å henvise til at det var veldig mange henvendelser fra turister som baserte seg på en tv-serie. Dette kan plasseres mot det teknovitenskapelige perspektivet, ettersom personen henviser til mange henvendelser som følge av tv-seriene. Samtidig snakker personen om de store filmene og om hvordan personen tror andre reagerer når de ser den vakre naturen i store filmer og at det spiller litt inn på vinklingen

om at det må være en grunn til at Tom Cruise og James Bond valgte Romsdalen. Dette kan vinkles inn mot det konstruksjonistiske perspektivet, da personen begrunner denne delen av utsagnet uten å vise til noe mer enn antakelser.

På spørsmålet om det var noen flaskehals i Åndalsnes kommer det frem i empirien at en av de er av oppfattelsen at toget kommer for sjeldent og at det skulle vært mye mer kapasitet på toget. Svaret her tyder på en egen oppfatning om hva som er for sjeldent når det kommer til togavganger. Dette utdraget vil jeg derfor si svarer i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet.

6.4 Korona

6.4.1 Teknovitenskapelig perspektiv

På spørsmålet om intervjuobjektene tror turisttilstrømningen vil endre seg som følge av pandemien svarte det ene intervjuobjektet at det er noen endringer, men tar samtidig frem at i Rauma var 70% av gjestedøgnene norske før pandemien. Her tar personen frem tall for å svare på spørsmålet. Her vil jeg si at personen svarer i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet ettersom personen begrunner svaret sitt med data på hvor mange norske turister, sammenlignet med utenlandske turister, som overnattet i Rauma før korona kom.

6.4.2 Kognitivt perspektiv

Jeg stilte videre spørsmål om intervjuobjektene trodde Rauma ville være i en sårbar posisjon om turistene uteble over en lengre periode. Funnene her tyder på at det ene intervjuobjektet svarer på en måte som kan trekkes mot det kognitive perspektivet. Personen har ikke noen tro på at turistene uteblir så det er nesten irrelevant. Dette tolker jeg som ikke helt rasjonelt da det alltid er en fare for at turister ikke kommer, i tillegg er intervjuobjektet «på innsiden» av turismen i Rauma og kan være påvirket av dette i svaret sitt.

6.4.3 Konstruksjonistisk perspektiv

På spørsmål om intervjuobjektene tror turisttilstrømningen vil endre seg som følge av korona svarte de blant annet at de ikke tror volumet endrer seg, men at sammensetningen endrer seg. En annen svarte at det sikkert vil komme noen endringer, men at folk vil bli mer bevisste på å velge småplasser. Begge svarene kan sies å basere seg på personenes tanker rundt turismen og pandemien, og er dermed i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet.

Da jeg spurte om de trodde Rauma er i en sårbar posisjon dersom turistene uteblir, svarte et av intervjuobjektene at personen tror Rauma vil være i en sårbar posisjon, hvis ikke måtte de omstilt mye. I tillegg trekker personen frem at det er mange flere enn man først tenker over som er påvirket av turismetilstrømningen. Funnet her tolker jeg å være i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet ettersom personen snakker om å omstille mye, uten at personen viser til noe mer enn at det er flere enn man tror som er påvirket av turismetilstrømningen.

6.5 Romsdalseggen og forrapporten

6.5.1 Teknovitenskapelig perspektiv

Jeg stilte spørsmål rundt den økonomiske delen av byggingen av Romsdalsbanen. Funnene var henvist til rapporten fra Menon Economics som tar for seg kostnader og årlige reisende. Svaret kan tydelig sies å være i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet da personen henviser til rapporten i svaret sitt og budsjettene som kommer frem der.

Jeg stilte videre spørsmål om hva de tenkte rundt slitasjen på Romsdalseggen. Her ble det blant annet lagt frem hvem som hadde ansvaret for å vedlikeholde stiene og tall på hvor mange som går over fjellet og hvor mange privatpersoner som bidrar gjennom den organiserte bussordningen. Svaret tolker jeg å være i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet ettersom det her kommer frem data på hvor mange som går på fjellet og hvem som har ansvaret for vedlikeholdet.

I rapporten til Menon Economics står det at på overnattingsiden er kapasiteten sprenget om sommeren, mens om vinteren er det mange ledige overnattingsplasser. Dette er et svar som ble lagt frem etter å ha sett på overnattingstall for området, og jeg tolker dette til å være i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet.

Selve Menon-rapporten baserer seg i stor grad på tall. Herunder både historiske, nåtidens og økonomiske beregninger. Rapporten bruker blant annet disse i vurderingen som de sendte videre til Romsdalsgondol AS. Selve rapporten tolker jeg til å være i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet.

Fra sekundæranalysen var det blant annet en merknad om at vindpåvirkning ble sett på som en fare, da det har blitt målt kraftig vind i området tidligere (Acos.no 2019). Dette er en oppfattelse basert på tidligere hendelser, og de ser på det som en risiko for at hendelsen gjentar seg i fremtiden. Ut fra dette kan vi si at denne merknaden er i tråd med det teknovitenskapelige perspektivet.

6.5.2 Kognitivt perspektiv

Fra sekundæranalysen kan vi blant annet se at privatpersonene og interesseorganisasjonene som la inn merknader til kommunestyret fokuserte veldig på at de mente prosjektet ville medføre en kraftig naturforringelse (Acon 2019). Sitatene lagt inn i analysen kan tolkes som at dette er deres oppfattelse av hvor stor naturskade som kan forekomme. Det er ikke gitt at den skaden kommer, men de personene som sendte inn er bekymret for det. Dette kan tolkes å være i tråd med det kognitive perspektivet da man kan si at de har en tapsaversjon for naturen og at dette kan spille inn på deres vurdering av prosjektet.

6.5.3 Konstruksjonistisk perspektiv

Jeg spurte videre om hva de tror andre i området tenker om byggingen av Romsdalsgondolen. Funnet her tyder på at personene har forskjellige meninger om dette og er uenige. Svaret som kommer frem her kan sies å være i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet da personen viser til at folk har sine egne fortolkninger om hvilke konsekvenser en gondolbane kan medføre.

På spørsmål om de trodde Romsdalsgondolen ville ha en effekt på de som går over Romsdalseggen, svarte intervjuobjektene at de tror det er flere nye fjellvandrere som kommer enn fjellvandrere som slutter å gå ruten og mange vil ta gondolen ned og benytte seg av serveringstilbudet. Svarene som kommer frem, tolker jeg til å være i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet da svarene ikke er begrunnet i noe som helst form for data, men heller hva personene tenker eller håper effekten gondolen skal ha på turister og lokalbefolkning.

På spørsmålet om bærekraft er det en klar tendens til det konstruksjonistiske perspektivet av risikooppfattelse når det ene intervjuobjektet sier at du og naboen din kan ha forskjellige definisjoner på hva bærekraft er og hvordan man vektet de forskjellige pilarene som kommer inn under bærekraft.

Det kommer også frem merknader om økt cruiseanløp og flere turister som går Romsdalseggen i motsatt retning. Disse merknadene baserer seg på hvordan personene ser for seg at det blir. Jeg tolker også de til å komme inn under en konstruksjonistisk risikooppfattelse, da det er meninger som blir formulert, uten at disse underbygges med noe form for data.

Videre står det i rapporten at de som har blitt intervjuet er usikre på om det er en god nok business case og begrunner det med at det er lite potensiale for å kombinere det med skiturisme. Dette er deres oppfattelse av hva som blir foretrukket av skiturisme. Jeg tolker utsagnet til å være i tråd med det konstruksjonistiske perspektivet ettersom personene som kommer med utsagnet antar hva de som driver med skiturisme foretrekker, uten at det kommer noen data på hvorfor.

I rapporten tar operatørene som blir intervjuet frem antall besøkende til trollstigen, og at det er mange som overnatter andre plasser. Videre sier de at Åndalsnes er lett tilgjengelig med bil, tog og fly, med attraktive sentrums plasser, men at det ikke er nok aktivitet per i dag. Utsagnet tar for seg tall fra trollstigen som kan vinkles inn mot det teknovitenskapelige perspektivet. Videre i utsagnet tar de for seg tilgjengeligheten, attraktiviteten og at det ikke er nok som skjer i sentrum. Dette er utsagn som er en del av deres oppfattelse av hvordan folk ønsker at det er, eller ønsker at det skal være. Jeg tolker derfor utsagnet til å være i tråd med det konstruksjonistisk perspektivet.

7.0 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg tatt for meg personers oppfattelse av destinasjonsutviklingen i Rauma kommune. Formålet med denne oppgaven har vært å undersøke aktørers risikooppfattelse knyttet til forskjellige aspekter av utviklingen som foregår i Rauma, og hvordan de ser for seg Rauma i tiden fremover. Basert på kvalitative intervju med tre personer har jeg studert hvilke risikooppfattelser de har.

Ut fra dataen som har kommet frem i denne undersøkelsen, kan jeg si at alle perspektivene om risikooppfattelse som jeg tar for meg i oppgaven, blir brukt når intervjuobjektene tenker over utviklingen av Rauma opp mot turismen.

7.1 Risikooppfattelsen

I teoridelen skrev jeg om de teknovitenskapelige, konstruksjonistiske og kognitive perspektivene. Funnene som har kommet frem i denne oppgaven tyder på at de teknovitenskapelige og de konstruksjonistiske perspektivene er de som i hovedsak blir brukt av intervjuobjektene i deres oppfattelse av risikoer knyttet til utviklingen av turismen i Rauma. Personene som blir intervjuet har mye av den samme kunnskapen om temaene som blir tatt opp, men de har til tider forskjellige tanker rundt hva som bør prioriteres og hvilken effekt de prioriteringene vil ha på turismen. Det kognitive perspektivet er også til stede, men i en mindre grad enn de de to andre perspektivene.

Analysen av den innhentede empirien tyder på at alle de tre perspektivene er godt representert i denne oppgaven. Det teknovitenskapelige perspektivet er godt representert når det er snakk om grunner til at gondolprosjektet ble startet, kommunen sin rolle, og hvilket potensial Rauma har når det kommer til turisme. Det kognitive perspektivet er jevnt over fordelt gjennom alle temaene som ble gjennomgått. Det kognitive perspektivet kommer frem i sekundæranalysen der personer tar opp ting de er bekymret over, og om fremtiden, dersom det skulle forekomme en negativ utvikling av turisme. Det konstruksjonistiske perspektivet kommer mer med i temaene om hvordan intervjuobjektene tenker om fremtiden og om hva de tenker rundt mulige konsekvenser av gondolbanen.

8.0 Litteraturliste

Acos.no. 2019. *Vedlegg 2: OPPSUMMERING AV MERKNADER ETTER OFFENTLEG HØYRING MED FORSLAGSSTILLARS KOMMENTARAR.*

<https://innsyn.onacos.no/rauma/wfdocument.ashx?journalpostid=2019013310&dokid=371719&versjon=1&variant=A&>

Ariely, Dan. 2008. *Predictably irrational*. HarperCollins.

Aven, Terje. 2012. *The risk concept – historical and recent development trends*. reliability engineering and system safety. 99: 33-44.

Aven, Terje. 2019. Snl.no. *Risiko*. [risiko – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/risiko)

Buckley, Ralf. 2010. *Adventure tourism management*. Elsevier.

Douglas, Mary. 1986. *Risk acceptability according to the social sciences*. Routledge & Kegan Paul.

Everett, Euris Larry og Inger Furseth. 2016. *Masteroppgaven*. 2.utgave. Universitetsforlaget.

Field, Peter. 2003. *Modern risk management: A history*. London. Risk Books.

Gephart, Robert P. John Van Maanen og Thomas Oberlechner. 2009. *Organizations and risk in late modernity*. Organization Studies. 30(23/03).

Grønmo, Sigmund. 2015. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. 2.utgave. Fagbokforlaget.

Haram, Are. 2020. Finansavisen. *Inflasjon i fokus*.

<https://finansavisen.no/nyheter/markeds kommentarer/2020/08/07/7554257/hoykostlandet-norge-stikker-fra>

Hjetland, Geir Bjarte. Seline Larsen og Harald Kolseth. 2021. nrk.no. «*Her og andre stadar innskrenkar dei allemannsretten i sommar.*» <https://www.nrk.no/vestland/herstenger-dei-for-villcamping-i-ar-ogsa-1.15474798>

Holden, Steinar. 2018. Store norske leksikon. *Gjeldskrisen i Hellas*.
https://snl.no/Gjeldskrisen_i_Hellas

Iversen, Endre. Tori Løge, Aase Rangnes Seeberg, Heidi Ulstein og Harald Hole. 2017. Menon economics. *Rapport Gondol Åndalsnes Forretningsplan*.
<https://www.menon.no/wp-content/uploads/2017-52-Gondol-Andalsnes.pdf>

iVest Consult. 2019. Privat detaljregulering for Romsdalsgondolen, Åndalsnes, Rauma kommune. https://www.rauma.kommune.no/f/i2f6c02e6-06c7-4596-9f89-db7cf54bbb3c/2018177-planomtale_gondolbane-andalsnes_20190618.pdf

Jacobsen, Dag Ingvar. 2010. *Hvordan gjennomføre undersøkelser*. 2.utgave. Høyskoleforlaget.

Jefferson, Alan. 1991. *Travel, tourism and its potential benefits*. Kapittel 1 i Lickorish et al. (eds.) *Developing tourism destination*. Longman.

Kahneman, Daniel. 2011. *Thinking fast and slow*. 1.utgave. Farrar, Straus and Giroux.

Kvale, Steinar. 1997. *Det kvalitative forskningsintervju*. 1.utgave. Ad Notam Gyldendal.

Langset, Mona. 2019. vg.no. *Slik blir gondolen ved Romsdalseggen*.
<https://www.vg.no/forbruker/reise/i/vQG2vp/slik-blir-gondolen-ved-romsdalseggen>

Lupton, Deborah. 1999. *Risk*. London. Routhledge.

Luscombe, Richard. 2021. Theguardian.com. *Biden says up to 90% of adults will be eligible for Covid vaccine by 19 April*. <https://www.theguardian.com/us-news/2021/mar/29/joe-biden-covid-vaccine-program-expansion>

Morriuson, Alistair. 2019. *Marketing and managing tourism destinations*. Routhledge.

Myklebostad, Marie. 2017. Nrk.no. *Turistene blir lengre enn før*.

<https://www.nrk.no/mr/turistene-i-rauma-blir-lenger-enn-for-1.13624825>

NTB. 2021. Aftenposten.no. *Bolsonaro ber brasilianerne slutte å sutre over covid-19*.

<https://www.aftenposten.no/verden/i/wenKJ5/bolsonaro-ber-brasilianerne-slutte-aa-sutre-over-covid-19>

Proof.no. Hentet 10.05.2021. Proof.no. Romsdalen AS.

<https://www.proff.no/aksjon%C3%A6rer/-/romsdalen-as/920493971>

Rauma kommune. Rauma.kommune.no. *søk etter vedtak*. [Søk etter vedtak - Rauma kommune](#)

Romsdalsgondol AS. 2019. *Forprosjektrapport*.

<https://www.rauma.kommune.no/f/ia0dc1522-a58e-4b7c-8419-269a4f47a807/forprosjektrapport-romsdalgondolen-as-12062019.pdf>

Smidt Ulrich og Horst Zank. 2005. *What is loss aversion?* The journal of risk and uncertainty. 30(2). 157-167.

Sozou, Peter. 2015. *On hyperbolic discounting and uncertain hazard types*. The royal society.

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1689473/pdf/T9KA20YDP8PB1QP4_265_2015.pdf

Taarup-Esbensen, Jacob. 2019. *Making sense of risk – A sociological perspective on the management of risk*. *Risk analysis*. 39(4): 749-760

Taylor-Gooby, Peter og Jens Zinn. 2016. *The emergence og risk in social science*. Risk in social science. Oxford.

Thomassen Nes, Sondre Olav. 2020. E24. *Corona har kostet mer enn tre oljefond – ungdommen må betale*. <https://e24.no/internasjonaoekonomi/i/lAbp59/corona-har-kostet-mer-enn-tre-oljefond-ungdommen-maa-betale>

Thornes, Geir. 2020. Store norske leksikon. *Åndalsnes*. <https://snl.no/%C3%85ndalsnes>

Tjora, Aksel. 2012. *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. 3.utgave. Gyldendal

Viken, Terje. 2016. *Turisme, Destinasjonsutvikling*. Gyldendal Akademisk.

Visitnorway.no. hentet 26.03.2021. *Reiselivets verdiskaping i Norge*. <https://business.visitnorway.com/no/markedsdata/reiselivets-verdiskaping-i-norge/>

Unctad. 2020. United Nations Conference on Trade and Development. *Coronavirus will cost global tourism at least \$1.2 trillion*. <https://unctad.org/news/coronavirus-will-cost-global-tourism-least-12-trillion>

9.0 Vedlegg

9.1 Vedlegg 1

Intervjuguide

Rauma og turisme

Ifølge forprosjektrapporten til Romsdalsgondol AS kommer det i underkant av 950 000 turister til Rauma kommune og verdiskapningen ligger på 4%. Hvor viktig er turisme for Rauma?

Hva er potensialet for turisme i Rauma i fremtiden?

Er det noen nedside ved økning i turisme?

Er det noen som taper på at banen blir bygget?

Hvem er det som tjener mest på at banen blir bygget?

Hva er din oppfattelse av å være en turistkommune?

Er Rauma en turistkommune per i dag?

Kan du utdype hvorfor?

Hva tror du skjer dersom Rauma går inn for å bli en turistkommune?

Kan du fortelle om markedsføringen av Rauma?

Rauma kommune har i den siste tiden hatt filmproduksjon og tv-serie i området. hvor stor tror du den påvirkningen har vært på markedsføringen for området?

Tror du markedsføringen har størst påvirkning på Norske eller internasjonale turister?

Tror du at økt cruiseturisme vil ha en påvirkning på andre typer turisme? På hvilken måte?

Konkurransen og investeringer

Hva tenker du rundt andre lignende turistdestinasjoner langs kysten?

Ser du på de som konkurrenter, eller som samarbeidspartnere for å skaffe flere turister til området?

Hvor mye investerer Rauma kommune i turismen?

Hvor mye føler du Rauma kommune burde investere i turismen?

Er Rauma i en sårbar situasjon dersom turister uteblir over en lengre periode?

Tror du Rauma kunne investert i noen andre former for turisttilbud?

Hvilke investeringer passer sammen med/kan tenkes å utløses av at banen blir bygget?

Var slike ideer/visjoner viktige da beslutningen ble tatt?

Hvordan er aktivitetstilbudet i Åndalsnes med tanke på å få flere turister til å komme nå enn før?

Tenker du at det kommer flere sånne aktiviteter i årene som kommer?

Har frafall av spa og hotell på toppen noe å si for dine tanker rundt å få turister til å bli lengre i området?

Økonomiske beregninger

I rapporten til PWC er kostnadene og inntektene gått ut fra hytter og restaurant på toppen, men dette er i ettertid fjernet fra planene. Hvordan tenker du at endringen av planene hatt påvirkning på budsjettet?

Analysene som er gjennomført er gjort før utbruddet av Covid-19. Er det noe som tilsier at turismestrømningen vil endre seg som følge av pandemien?

Dersom turismen stopper/ bremser opp. Hvordan ser du for deg den videre driften av anlegget?

Prosjektet har en forventet levetid på 50 år. Hva er tankene rundt gondolprosjektets avslutning?

En billett skal koste 275 kroner tur-retur. Hvordan ser du for deg at denne prisen kan påvirke måten personer kommer seg til nesaksla?

Turisttilstrømningen til Åndalsnes er anslått til 10% av antall turister til Romsdalsregionen. Er det noen usikkerheter knyttet til dette tallet?

Hva har endringer i dette tallet å si for den økonomiske beregningen av prosjektet?

Utfordringer/Endringer

Jernbanestasjonen er sett på som et kulturminne av nasjonal status. Kan du fortelle litt rundt jernbanestasjonen, den nasjonale statusen opp mot gondolprosjektet?

Er det noen flaskehalser i Åndalsnes når det kommer til turismen?
Blir det gjort noe for å endre på dette?

Er det noen tanker rundt slitasje på fjellet som følger av økt turisme?

Ettersom Romsdalseggen ikke fikk status som nasjonal turiststi, tror du det medfører en konsekvens med tanke på turisttilstrømningen?

Hvilken effekt tror du pendelbanen har på de som går over fjellet fra Vengedalen til Åndalsnes?

Fra forrapport om gondolprosjektet

Det kommer frem i forrapporten at bærekraftbegrepet er skreddersydd for den utviklingen en ønsker av Romsdalen som reisemål. Mener du det kunne vært noen endringer i prosjektet for å bli enda bedre med tanke på bærekraft?

Er det noe du mener er blitt oversett i rapporten?

Under bærekraftbegrepet i forrapporten står det at prosjektet skal skape helårs gode arbeidsplasser som gir grunnlag for bosetting og befolkningsvekst. Innenfor hvilke deler av næringen ser du for deg at de jobbene kommer?

En av grunnene til at turismen har økt er en svakere krone. Hva er dine tanker rundt endringer i fremtidig kronekurs opp mot tilstrømningen av turister?

9.2 Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet

Hvordan var personer sin risikooppfattelse knyttet til destinasjonsutvikling i Rauma kommune i tiden der gondolprosjektet ble vedtatt og bygget?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se hvordan din risikooppfattelse er rundt pendelbaneprosjektet i Rauma kommune og for Rauma kommune som en destinasjonsutvikler. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Det bygges en pendelbane i Åndalsnes. Det er i denne saken gått i dybden på målbare risikoer og tatt for seg ulike scenarioer knyttet til pendelbanen. Det som ikke har blitt dokumentert er hva enkeltpersoner sin risikooppfatning av prosjektet er. Det jeg ønsker å finne ut av med denne undersøkelsen er å kartlegge forskjellige personer sin risikooppfattelse knyttet til prosjektet og hvorfor de har denne oppfattelsen. Jeg kan med dette se på prioriteringene til personer som har hatt en påvirkning knyttet til prosjektet. Jeg ønsker å se nærmere på problemstillingen «Risikooppfattelse knyttet til pendelbanen i Rauma kommune». Jeg tenker å bruke dokumentanalyse for å se nærmere på detaljene rundt pendelbaneprosjektet og å foreta fokusintervju av 8 personer som har vært knyttet opp mot vedtaket om å godta byggingen av banen, som er med på selve prosjektet for å se de ulike synspunktene eller som på en annen måte har kunnskap som kan belyse problemstillingen. Oppgaven skrives som en avsluttende mastergradsoppgave i SOL-masterutdanningen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen i Molde er ansvarlig for prosjektet. Bent Sofus Tranøy, professor ved Høgskolen i innlandet, er min veileder i masteroppgaven.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervju 5-6 personer som har en tilknytning til prosjektet rundt pendelbanen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til personlig intervju med meg. Intervjuet vil inneholde noen spørsmål om dine egne meninger knyttet til prosjektet. Lengden på intervjuet kan variere til alt fra 20 min til 1 time. Jeg gjør lydopptak og tar notater fra intervjuet. Intervjuet vil deretter transkriberes og all informasjon lagres elektronisk på Høgskolen i Moldes servere og beskyttes ved passord. Lydopptak slettes ved prosjektets slutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er meg som er student og min veileder, Bent Sofus Tranøy som vil ha tilgang til informasjonen som hentes inn. All informasjon lagres som tidligere nevnt på Høgskolen i Moldes servere, og beskyttes med passord.

Deltakerne i prosjektet vil ikke kunne kjennes igjen i publikasjonen. All informasjon om navn, kjønn, alder, avdeling og bakgrunn vil ikke være med i oppgaven. Hvert intervjuobjekt vil få et kodet navn, og eventuelle sitater og annen informasjon vil presenteres i form av «Intervjuobjekt1 sa...» eller «Intervjuobjekt 5 mener at...».

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er ved innleveringsfrist 21.mai 2021. Personopplysninger og lydopptak vil anonymiseres ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen i Molde har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen i Molde ved Bent Sofus Tranøy, e-post: bent.tranoy@inn.no
- Student Henrik Tronstad, e-post: 150888@stud.himolde.no / 47676013
- Vårt personvernombud: Merete Ludviksen, e-post: merete.ludviksen@himolde.no / 71214118

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Bent Sofus Tranøy
(Forsker/veileder)

Henrik Tronstad
(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Risikooppfattelse knyttet til pendelbanen i Rauma kommune», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt, til oppgaven er vurdert og bestått

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)